МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски горсдскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета а орган

Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

КIИРАНДИ

29

январь

1961 шу

№ 9 (2530)

Мах 2 кеп.

Республика партийни актива собрани

27 январе Грозне Лермонтова цIерахча театре республика партийни актива собрани хилар.

ЧIоагIа тIоараш а тохаш сийлен президиуме ССКП Центральни Комитета Президиум хержар собране хиннараша.

ССКП Центральни Комитета январски Пленума итогехи республика партийни организаце декхарехи доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Трофимова.

Пренеех къамаьлаш дир ССКП Грозненски райкома секретара нов. Чадова, Сасана районерча Жданова цIерахча колхоза председатела нов. Доцуевас, Грозненски шурий совхоза директора нов. Шаго, Шаьлан районерча «Джалка» совхоза звеньевойс нов. Зармаева, Урус-Мартановски района «Горец» совхоза директора нов. Иноземцева, Наурски районерча Ленина цIерахча колхоза бежа Iуно нов. Зубкова, ССКП Шаьлан райкома секретара нов. Мизаева, Курчалой районерча Ленина цIерахча колхоза звеньевойс нов. Ильясова, Сунженски районерча «Победа» колхоза председатела нов. Емельянова, ССКП Наьсарен райкома секретара нов. Тебоева, Грозненски районерча «Советская Россия» колхоза председатела нов. Абдусаламова, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председатела нов. Гайрбекова, Первомайски районерча Орджоникидзе цIерахча колхоза доярка Хачароевас, юрта боахама министра нов. Слюсарева.

Дийцача дешаех лаьца соцам бир активо.

Актива собранех йола отчет газета тIайоагIача номера тIа хургья.

Доккхийча толамашца накъа гIоргда вай парте XXII съезда

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ КЕРТТЕРА ДЕКХАРАШ

ССКП Центральни Комитета январски Пленума решенеша юрта боахам дIахо дегIабоалабара керда никъ хьабиййлаб. Пленума ладийгIар юртбоахама продукташ яхара плани цу гIулакха тIаийца социалистически декхараши кхоачешдарахи дIахо йодача хана юрта боахам дегIабоалабара де дезача гIулакхехи йолча ерригача союзни республикай кулгалхой докладашка.

Халкъа вахара хьал тоадари юрта боахам дегIабоалабара керттера декхараши дувцаш къамаьл дир Пленуме ССКП Центральни Комитета Хьалхарча секретара нов. Н. С. Хрущева.

Пленума белгалдаькккхар экономика, Iилма, культура дегIайоалаяра, къахьегамхой хьал-торо кхы а тоаяра семилетка хьалхарча шин шера Советски халкъо керда доккхий толамаш даьха хилар. ЦIаккха а бенабац вай юрта боахам укх тIеххьарча ворхI шера санна чехка дегIа.

ДIадахача шерашка вай мехко даьха толамаш белгалдаьха Iанзар Пленум. Цунца белгалдаькккхар цо хIанз укх сахьате латтача гIулакхашка диллача юртбоахама производства боарами из дегIабара темпаши, къаьстта хьайбай продукташ яхара гIулакх кхоачам болаш ца хилар. Пленумо гучадаькккхар дукхача моттигашка юртбоахама лерттIа кулгалдеш ца хилар, цхьайолча партийни, советски, юртбоахама органий балха методаш кхоачам болаш ца хилар. Цо белгалдаькккхар юртбоахама продукци яккхара а из кийчъяра а планаши цу хьакъехьара социалистически декхараши кхоачашдара лоаттабу къовсам дукхача республикашка, крайшка, областашка мелбалийта хилар, из гIулакх чакхдаккхара бе беззача тайпара организаторски болх беш ца хилар.

Ала дезаш да Пленумо гучадаьха кхоачамбоацараши гIалаташи вай республикерча партийни, советски организацей балхаца а долаш хилар.

Вай дукхача колхозашкеи совхозашкеи торо я хьайбай продукташ дукхагIа яха а хьайбаш дебаде а. Цхьабакъда, цу торонех кIезига пайда эц республика цхьаццайолча районаша. Дукха доахан, хьакхарч, жа, коа тIара оалхазараш дайнад дIадахача шера колхозашкеи совхозашкеи, хьайбай продукташ кIезига яьхай.

Дика лелац республика дукхача районашка лаьттанцара балхаш а. Ялат, коартол, кхыйола культураш агротехнико маяххара лаьтташ тоадеш, фу кийчдеш, ханнахьа ец дIа, царна де доаггIача тайпара гIулакх дац, цудухьа уж хьувкъац.

Республике дикагIа дола лаьтташ, шортта техника, мазшша болхлой ба Наьсарен районерча совхозашка, хIаьта а шерра-шерра во хул цар дIадув ялат а кхыйола культураш а. ХIанад из иштта? Из да цу районерча совхозаша а партийнии советскии организацеша а лаьттанцарча балха культура лакхъяра кIезига йоакхо юндаь. Цхьанна шера а бIаьсти ялат дIаде зяьб кийчъяц цу районо, кхо а дилле лаьтта тоадац, хьажкIаши кхыйола пропашни культураши квадратно-гнездови сеялкашца дIаец, кхашта гIулакх во ду, хьалха латтарий опытах пайда эцац. Цудухьа, дIайийна культураш во хул. Иштта во латт гIулакхаш Шаьла районерча совхозашка а. ДIадахача шера кIезига чуера цар хьажкIаш, шекар доаккха свекла, кхыйола культураш.

Пленумо ший соцама тIа белгалдаькккхад дукхача моттигашка социалистически яхь бокъонца вIашагIъелла ца хилар. Вай республикерча районашка а дукха моттигаш я колхозашеи совхозашеи доккхий социалистически декхараш тIа а ийдаь уж кхоачаш ца деш. Цу тайпара гIулакх эттар дIадахача шера МагIалбике. Бокъонца доал ца дар бахьан долаш Iалаьмате дукха хьайбаш дайра цига, хьайбай продукташ яхараи уж паччахьалкхенга йохкараи тIаийца социалистически декхараш меттел ший планаш а кхоачашъянзар цу районо. Иштта нийсделар гIулакхаш цхьаццайолча кхыча районашка.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара а республика юрта боахам сихагIа дегIабоалабара а оарцагIъяла еза еррига партийни организацеш, советски а юртбоахама а органаш, берригa къахьегамхой.

Юртбоахама деррига доакъош чехкагIа дегIадоаладара эггара хьалха де дезар дукхагIа ялат, къаьстта хьажкIаш дIаер, царна бокъонца гIулакх дар да. Шортта хьажкIаши кхыдола ялати хилча дукхагIа хургда дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ. Цудухьа хIанз укх сахьате колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка латта декхар сихагIа техника тоаяр, кхашка дукхагIа кхо а кхыйола удобренеш а яхкар, дIаде дикагIа дола фу кийчдар да. Ший ханнахьа дIае еза хьажкIаш кхыйола культураш, царна бокъонца гIулакх де деза, уж ханнахьа чуэца еза.

Иштта лоархIаме да хьайбаш дика Iангара дахар, цар дукхагIа дулх луш дола тайпаш—хьакхарч, коа тIара оалхазараш дебадар, хьайбай продукташ дукхагIа яхар.

Шоай низ ца кхобеш Iилмо хьехача наькъашца къахьегар бахьан долаш вай республикана меттел берригача мехка а хьокхам болаш болх баьб Наьсарен районерча Кусиева Зайдата, шаьлахоша Зармаевеи Музыкаеваси. Цар никъ хьаллаца кийча болаш итташ, бIаьш колхозникаш, совхозий болхлой ба республике. Партийни организацей декхар да хьалха латтарий опыт нахага дIайовзийтар, из гIулакх хьаллоацараштa новкъостал дар.

ССКП XXII съезда доккхийча къахьегама толамашца накъа баха кийчлуш, керда социалистически декхараш тIаийдеш ба хIанз вай республикера колхозникаш, совхозий болхлой, юртбоахама специалисташ. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да XXII съезда сийна йолаенна социалистически яхь шерагIа йоаржаяр, кхашкара болхлой, хьайбаш леладераш, механизатораш цу юкхъеозар.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой! ШерагIа йоаржае семилетка кхоалагIча шера тIаийца декхараш кхоачашдара социалистически яхь!

☆☆☆

ХьажкIаш хьувкъийтара дика кийчо ю

Шерра-шерра хьажкIаш дика хьувкъ Сунженски районе. Цун юххе уллача цига санна лаьтташ долча Наьсарен а кхыча а районашка иштта дика хьувкъац хьажкIаш. ДIадахача шера хIара гектара тIара 50—60 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуийца колхозаш я цу районе. Шоаш дIайийнача 322 гектарах хIаране тIара 61 центнер яьккхай «Победа» яхача колхоза къахьегамхоша. Дика къахьийгад ше дIайийнача 158 гектарах хIаране тIара 70 центнер яьккхача цу колхоза № 2 йолчеи (бригадир нов. Жевненко) 187 гектарах хIаране тIара 65 центнер яьккхача № 1 йолчеи (бригадир нов. Маковкин) бригадий къахьегамхоша. Иштта дика къахьегама толамаш дахарах йийцай из колхоз ССКП январски Пленуме Н. С. Хрущева.

Иштта доккхий къахьегама толамаш даха цар вIаштIехьдаьннад шоаш ханнахьа звеноши вIашатI а ехка, царна хьажкIаш дIаювргйола участкаш дIа-юха а йийкъа, звеной членашта цар декхараш дIа а довзийта балхаш вIаштIехьдахарах. ХIара бригада звенос дика кийчдир ше хьажкIаш дIаювргйола лаьтта, хIаьта уж лоаццача хана дIа а йийна царна дика тIулакх а дир.

Укх кердача шера а иштта дика къахьег колхоза механизатораша, махулла дикагIа укх шера хьажкIаш хьувкъийтара. ЦIаккха а са ца лоIаш моттигера а минеральни а удобренеш кхашка дIакхухь цар хIанз. Цу балхашта дIадахача шера санна дика къахьег механизатораша нн. Жидкова, Никитина, Коннонова, агронома Тимошенкос, иштта кхыбараша.

Кердача шера кхы а дикагIа хьувкъаергья оаха хьажкIаш, йоах колхоза председатела нов. Емельянова.

Лоаццача хана хьажкIаш дIаера а уж дикагIа хьувкъийтара а дика кийчо ю XIX-ча партсъезда, «Красная Армия» яхача, иштта кхыча колхозаша а. ХIанззе а дукхагIа йола юрта боахама техника кийчъяьй XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза механизатораша, хIаьта сихбенна кхашка удобренеш дIакхухьаш а боахк. Дийнахьа меттел бийсан а кхашка удобренеш дIакхухьаргйолаш балхаш вIаштIехьдаьхад «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Иштта, механизатораша нн. Монащенкоси Синчиновеи хIара бус 30—32 тонн удобренеш дIакхухь кхашка.

ХIанзза а гуш да сунженцаша укх шера а хьажкIаш дика хьувкъаергйолга. Из хургда цар ССКП XXII-ча съезда накъа болхаш хьоргдарех цхьа совгIат.

М. ЭЛЬМУРЗИЕВ.

☆☆

ВОРХI ШЕРА ПЛАН— ДИЪ ШЕРА

Мехкдаьттех гази яккхара план дукха а тIеххьоачашъяьй дIадахача шера «Малгобекнефть» нефтепромыслови управленерча 1-ча промысла коллективо. Цхьабакъда, цунах тоъам баь ца Iеш, цIаккха а къахьегама овсарле лох ца йолийташ хьабоагIа мехкдаьттахой укх шера а.

Семилетка кхоалагIча шера шоай торонашка а хьежа дIадахача шерартул 41,2 процент лакхъяьй цар мехкдаьтта даккхара план. Цул совгIа, хургйолча ССКП аргIан йолча XXII съезда сийна керда социалистически декхараш тIаийцад промысла болхлоша. Цар лаьрхIад съезд хьаеллача ден 4500 тонн, сийлахь-боккхача Октябра 44 шу дузача ден 4800 тонн, хIаьта шу чакхдоаллаш 5500 тонн мехкдаьтта дала планал совгIа, планах йоагIачул 1,5 процент къахьегама овсарле лакхъе, продукци яккхарга дIабода мах цхьа процент лохбе, 100 эзар сома маьха пайда баргбола 50-нел кIезигагIа йоацаш рационализаторски предложени балха юкъейоалае.

ХIанз хIара деннеи буси доахк цар дукха мехкдаьттеи эзараш кубически метраш гази.

ТIаийца социалистически декхараш кхоачашдара берригa мехкдаьттахой оарцагIбаьхаб партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша. ДIахо йодача хана хIалача балхий процессашта автоматизаци механизаци яра дукха къахьега лаьрхIад болхлоша, техникаша, инженераша.

Массайолча хана производственни нормаш тIеххьоачашъеш хьабоагIа промысла операторaш Н. Маженцев, Г. Ткаль, П. Ковалёв, М. Бероев, И. Халин.

ХIанз ворхI шера план диъ шера кхоачашъяра а тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара а къовсам лоаттабеш ба промысла мехкдаьттахой.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) операторaш П. Ковалеви М. Бероеви электрически мотор тоабеш боахк.

С. ВАРЛАМОВ,
«Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла инженер-экономист.

☆☆☆

Комсаш дика хьувкъаргья

Доккхий декхараш да Наурски района Калинина цIерахча совхоза коллектива хьалхашка латтараш. Уж декхараш сийленца кхоачашдеш хьабоагIа совхозера комсаш лелаераш. Семилетках 1600 гектара тIа комсаш дIайотIа езаш хиннача духхьала шин шера цар уж дIаегIай 1210 гектара тIа.

Лоаццача хана совхозе хьалкхийнаб шоай болх дика бовзаш бола комсаш лелаераш. ЦаI ах—шиъ норма кхоачашъю комсаш лелаераша М. Арсанова, П. Неткачева, А. Савицкаяс, Д. Абдулаева, иштта кхыбараша. Къаьстта чIоагIа яхь яьржаяр комсаш лелаерашта юкъе ССКП январски Пленума сийна. Цудухьа цар вIаштIехьдаьлар дIаяхача гурахьа планах 600 гектара тIа йогIа езача 810 гектара тIа комсий гаьнаш дIайотIа. Къаьстта дика къахьийгар хIара дийнахьа 4 гектара тIа йогIа езача 12—16 гектара тIа комсаш дIайотIаш хиннача механизатораша нн. Петровеи Зиновьевеи.

Дика къахьийгад комсаш лелаераша укх кердача шера дIайотIаргйолаш комсий гаьнаш кийчъеш а. ХIанззе а кийча я 10 гектара тIа дIайотIа лаьрхIа йоккхагIа йола гаьнаши ерригаш а 4 миллион гаргга кагий гаьнаши.

Республикерча боахамашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай совхозо гуйран балхашта.

Доккхий декхараш да совхоза коллективо укх кердача шера ССКП XXII-ча съезда сийна тIаийцараш. Цо лаьрхIад 400 гектара тIа комсий гаьнаш дIайотIа, 70 процентал кIезигагIа йоацаш уж латийта, планах 65 центнер яккха езача хIара гектара тIара 80 центнер комсаш яха, иштта кхыдараш. Уж декхараш кхоачашдара хIанззе а оарцатIбаьннаб комсаш лелаераш. БIаьсти комсий гаьнаш дIайогIаргйола 327 гектар лаьтта кийчдаьд. Цига дика къахьийгар Губаев Саида, Аллянов Николайс, иштта кхыбараша. Цул совгIа, кхашка кхоачам хиллал дIайоаржаяьй кхоца эзь йола суперфосфат.

Комсаш лелаераша дика кхетаду селла дукхача комсашта гIулакх дара халача балхашта механизаци езилга. Цудухьа тIехь-тIехьагIа дукхагIа хулаш латт совхозе рационализатораши изобретателаши. Комсий гаьнаш хьаллувцаргйола хьокхий IогIаш а царех аьшка саьргаш деттaш а долча халача балхашта механизаци яро торо хилийтай комсаш лелаерий къахьегам аттача баккха а къахьегама овсарле дикка лакхъе а. Цул совгIа, комсий гаьнашта молхаш тохара балхашта а механизаци яьй. ХIанз хIара агрегато сменах 25—30 гектара тIа тохаргья молхаш.

Лакхъю комсаш лелаераша шоай балха говзал а. ХIанз агротехнически курсашка дешаш 100 саг ва.

Гуш да совхоза комсаш лелаераш ССКП XXII-ча съезда сийленца накъа гIоргболга.

Г. КРОТЕНКО,
совхоза воккхагIа вола агроном.

Кастта ремонт яь баргба курчалоевцаш

ЧIоагIа хьинар айденна къахьегаш ба укх деношка Курчалоевски ремонтно-технически станцера механизатораш. ССКП XXII съезда сийна социалистически яхь а йоаржаяь, кастта йистебала лерхI цар трактораштеи юртбоахама кхыча машинаштеи ремонт яь.

Къаьстта дика балхаш деш ба моторо-сборочни цеха слесараш коммунист Гамбулатов Митии цун новкъост Косумов Шайх-Ахьмади. Цу шинне цхьан бетта тракторий 8 мотора ремонт яьй. Иштта шоай низ кхо ца беш хьинаре къахьег слесараша Саламов Бекара, Накаев Зайнде, Хаджимуратов Хьусена.

Геттара дика къахьегама толамаш даьхад хьу дIа а йоаккхаш, лаьтта кийчдеш йолча коммунист Абдурахманов Хьамзат керте латтача бригадерча механизатораша. Овлаш дIа а доахаш лаьтта цIендара план семилетка шоллагIча шера 200 процент кхоачашъяьй цу бригадо. Цига дика балхаш деш ба трактористаш Хасуханов Махьмад, Муслуев Саламу, Ислуев Хьасан. ХIанз тракторашта ремонт е йолаеннай из бригада.

Курчалоевски ремонтно-технически станце барт тайнача коллективо дош деннад февраль бетта 15-гIа ди тIакхачалехьа ерригача тракторaштеи юртбоахама кхыча машинаштеи ремонт яь йистеяккха. Из да вай парте аргIан йолча XXII съезда цо луш дола совгIат.

А. АХМАДОВ.

ХЬАЙБАШ ДИКА IАНГАРА ДОАХ

Укх шера Шалински районерча хьайбаш леладераша де дезараш дукха балхаш да. Царех керттерадар да хьайбаш лерттIа Iангара дахар. Цунга хьежжа мара вIаштIехьдаргдац доахан дебаде, царгара дукхагIа продукташ яха. Районерча совхозий дукхагIа йолча шурий-товарни фермашка во лелац хьайбаш Iангара дахара бола бехктокхамера болх.

Iа хьатIакхачалехьа дика кийчо яьяр хьайбаш Iангара дахара «Джалка» яхача совхоза пхелагIча отделенерча ферме. Цига геттара дика ремонт яьй доахан чудоахкача помещенешта. Кхоачам хиллал силос лаьттагIа еллай, хIаьта шортта гIожа доакъар а Iалашдаьд. Цу балхаша торо хилийтар дIа ца лехкаш доахан леладе. ДIа ца лехкаш доахан чусоцадаьча хана денз оттаяьй царна кхабара рацион. Ферма бригадир волча н. Агуева хьайбаш кхабареи царна доал дареи гIулакх зоотехнически хьехамца вIештIехьдаькккхад. Помещенешка детта доахани деттaш доаца доахани къаьста оттадаьд, цу тайпарча балхаша вIаштIехьдаькккхад шура телача доаханна дикагIа гIулакх дIакхачийта. Иштта оттабаьча балхо торо хулийт Iана юкъе а деттача доахангара йоаккха шура кIезиг ца ялийта.

Цхьабакъда, иштта дика леладац хьайбаш Iангара дахара балхаш цхьайолча фермашка. «Шалинский» совхоза 4-ча отделенера шурий-товарни ферма геттара во вIаштIехьбаькккхаб хьайбаш Iангара дахара болх. Цхьаккха боарам а боацаш тел хьайбашта доакъар, хIаьта хьайбай помещенешта юхе дукха доакъар улл доахана доадеш. Цу тайпара оттабаьча балхо Iана юккъе доакъар доацаш бутаргба ферма болхлой. Хьайбай помещенешта ремонт во яьй, цул совгIа хьайбашта ханнахьа кIалхьарцар дац, уж латта моттиг цIенъяь екъа хилийтац. Октябрь бетта хургйолча XXII-гIча съезда сийна тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара, паччахьалкхенна дукхагIа хьайбай продукташ дIаялара хIанз эггара лоархIамера гIулакх да хьайбаш дика Iангара дахар. Цу балха лерттIа терко е еза района кулгалхоша.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

ТIехьабисарашта новкъостал а деш

Дика толамаш даьхад дIадахача шера Каргалински района «Красный пахарь» яхача колхоза хьайбаш леладераша. Укх шера а къахьегама овсарле лох ца йолийташ къахьегаш хьабоагIа уж. ДIадахача шера хIара Iаттагара 2707 килограмм шура яьккхай цар. Цхьабакъда, цунах тоъам баь Iеш бац уж. Съезда сийна еррига торонаш оарцагI а яьха керда социалистически декхараш тIаийду хIанз хьайбаш леладераша.

Дегаш гIоздаьннача доаркаша укх шера кхы а дикагIа къахьега лерхI. ДIадахача шера хIара Iаттагара 3050—3431 килограмм шура яьккхай доаркаша М. Холомеяс, Ш. Ковтюха, Л. Шпилевас, Г. Нагумановас, А. Савенкос, М. Кудашовас.

Укх шера хIара Iаттагара 3600 килограмм шура яккха дош деннад доярка нов. Ковтюха. Цо дIадоладаь гIулакх хьаллаьцад кхыча доаркаша а. ХIара Iаттагара 3500 килограмм шура яккха лаьрхIад А. Поповас. Доаркаша Савкос, Тучинас, Шутковас, доаpa Н. Шишкова лаьрхIад хIара Iаттагара 3000 килограмм яккха.

Юкъера лаьрхIача ерригача ферме гIолла дIадахача шераца нийсдича хIара Iаттагара 150—200 килограмм дукхагIа шура яккха къовсам лоаттабе декхар тIаийцад хьалхара моттиг лелаеча коллективо.

Цул совгIа балха тIехьабусача доаркашта новкъостал а деш хьалхара моттиг лелаерашта тIехьакхебе лаьрхIад цар. Иштта, доярка Ковтюха шийна тIехьакхеяра дика новкъостал ду Храмовайна, Холомеяс — Борщайна, Нагумановас къонача доаркана Сташенкона, кхыбарашта новкъостал деш кхы а дукха доаркаш ба. Хьалха тIехьа мел хиннача доаркаша ерригача ферме хIара Iаттагара шура яккхара тIаийцача декхарел кIезигагIа йоацаш шура яккха дош деннад.

Доахангара дукхагIа шура яккха вIаштIехьдаргда нагахьа санна деттача доахана фу тоадойя, царна искусственни осеменени йойя, иштта кхыдола балхаш дойя. Укх шера ферме доахана искусственни осеменени яра пункт йиллай, техник-осеменитель нов. Федотов керте а латташ.

ЧIоагIа бехктокхаме лаьрхIа дезаш гIулакх да шурий хьоанал лакхъяра къовсам лоаттабар а. ХIанз юкъера лаьрхIача 3,8—4 процентага кхоач шурий хьоанал. Цхьабакъда, кхы а лакхагIа хилийта йиш я из, нагахьа санна доахана фу дика хуле, гIулакх дарга а тайп-тайпара доакъар дехкарга а, хIаьта доахан деттача хана еррига шура хьаякккхарга а хьежжа. Во деттарах шамарашка юхеюса шура дукхагIа хьоанал йолаш хул. Масала, цкъа доярка Борща во бийттача Iаттагара яьккхача шурийга хьежача из 7 процент хьоанал йолаш хилар. ДIалаьрхIача цхьаццаболча доаркаша цу тайпара доахан деттарах паччахьалкхенна 6 центнер даьтта дIа ца луш юс колхоз.

Боккхача лоархIамера гIулакх да ший ханнахьа дахкача доаханна кийчо яр. ДукхагIа йолча хана дахка дезденна доахан ши-кхо ди хьалхагIа царна кийчъяьча помещенешка дIаоттадора хьалха. ХIаьта хIанз дахка дезденна доахан дахкалехьа кхо кIира хьалха кхыча доахана юкъера юха а къоастадийя дахка кийчденнача доахах дIатох. Дахка кийчденнача доаханга хьежаш лаьрххIа доярка яр, хIанз хIара доярка хьеж ши-ший Iаттага, хIана аьлча доахан дехкачул тIехьагIа хьалхарча цхьан-шин кIирах дика детта деза уж.

Доахана дукхагIа шура лу, нагахьа санна дIадехка доакъар хувц-хувцаш дехке а. Масала, цхьан дийнахьа хьажкIий силос ехка еза, шоллагIча дийнахьа тайп-тайпарча баьций силос ехка еза, йоах доаркаша.

ХIанз ферма гонахьа мошача доакъараи аьлаи лаьрхIа 600 гектар рожь, цхьан шера дIайийча дукккхача шерашка тIаювла баьцаш дIайийнай, хIаьта клевер, райграс, иштта кхыйола тайп-тайпара баьцаш дIаювргья. Цу гIулакхаша торо хулийтаргья цIаккха а шура лох ца йолийташ планал совгIа итташ тоннаш шура паччахьалкхенна дIаяла.

Укх кердача шера ферме доахан детта лаьрххIа помещене хьаелларгья. Цига дерригача халача балхий процессашта механизаци ергья. Цу гIулакхо дика аттача боаккхаргба доаркай болх.

Дика кхоачо яьй колхоза кулгалхоша доаркашта мел эшачоа а. Керда помещенеш хьал а яь дIаеннай царна чубаха, электрически сердало, радио чуйиллай цIеношка, иштта кхыдола гIулакхаш даьд.

Съезда сийна ше тIаийца декхараш кхоачашдара къахьегаш я хIанз шурий-товарни ферма коллектив.

П. СЕХИН.

УКРАИНА КОМПАРТЕ ЦК ПЛЕНУМ

КИЕВ, 26 январь. (ТАСС). Тахан укхаза хьайийлай Украина Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум. Пленуме бийхаб юртара толашагIа бола болхлой, колхозийи совхозийи кулгалхой, партийнии советскии болхлой, Iилмахой. Веррига цига вIашагIкхийттар 12 эзар гаргга саг ва.

Пленума балхаца дакъа лоацаш ва ССКП ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев.

Украина Компарте ЦК Пленумо дувц «ССКП ЦК январски Пленума итогий а дIахо йодача хана Украински ССР юрта боахам дегIабоалабара де дезарий а хьакъехьара» дош.

Докладчик волча Украина Компарте ЦК хьалхарча секретара Н. В. Подгорне дувц ССКП ЦК январски Пленума решенеша а Пленуме нов. Н. С. Хрущева даьча къамаьло а наьха творчески хьинар чIоагIа айдаь хиларах. Республикерча колхозашкеи совхозашкеи кхоачамаш лохаш да ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ дуккха а дукхагIа яхара. ДIахо йодача хана лаьттанцареи хьайбайи боахам дегIабоалабара доккхий балхаш вIаштIехьдоахаш латт.

ДIадахача шера, йоах нов. Подгорне, доккхий кхоачамбоацараш а гIалаташ а хилийтад Украине юрта боахама кулгалдеча, организаторски болх мелбалийтаб. 1960 шера планах лаьрхIа хинначул кIезигагIа даьккхад республико ялат, дулх, шура, кхоачашъяьяц ялат, шура, фуаш, шекар доаккха свекла, гидуаргаш, коартолаш эцара йола паччахьалкхен план. Из бахьан долаш чIоагIа а нийса а критика йир республикана ССКП ЦК январски Пленуме.

Республика партийни организацеша, Украина берригача къахьегамхоша из критика нийса кхетаьй, йоах докладчика, хIаьта юрта боахама дерригa доакъош чIоагIа дегIадоаладара де дезараш деш а ба.

— Деррига низаш ССКП ЦК январски Пленума решенеш, ворхI шера плана йоккхий заданеш кхоачашъяра тIадахийта — иштта лозунг а долаш социалистически яхь йоаржаеш ба хIанз Украина къахьегамхой ССКП XXII-гIча съезда боагIача тайпара накъа бахар духьа.

Украина КП ЦК Пленумо дIахо бу болх.

Моттигера удобренеш— кхашка

Укх шера хьувкъам дика хилийтара чуйнна кхашка моттигера удобрени кхухьаш ба Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза кхоалагIча отделенера къахьегамхой.

ХIанз удобрени аракхухьача болх беш тракторни ши лафети соалозия.

ДIадахача шера отделене геттара во хьийкъар шекар доаккха свекла, хIана аьлча моттигера удобрени кхашка кIезига йиллаяр, йоах трактора нов. Гайтукаева. Укх шера 100 гектара тIа свекла дIае лаьрхIад оаха. ХIаьта цу кхашка 700 тонн удобрени йилла декхар латт трактористашта хьалхашка.

ССКП аргIан йола XXII съезд хьаеллара Пленумо баьча соцамо дегаш гIоздаьхача механизатораша шоайла шера социалистически яхь а йоаржаяь керда декхараш тIаийцад. Цар лаьрхIад махулла сихагIа моттигера удобрени арахьара план сийленца кхоачашъе а, цIаккха къахьегама овсарле лох ца йолийташ къахьега а.

Дика болх бу удобрени аракхухьача И. Ибрагимова, Х. Сатуева, С. Гайтукаева. Дийнахьара нормаш массайолча хана тIеххьоачашъю цар. ЧIоагIа къахьег удобрени тIайоттача болхлоша Х. Мезаевас, Н. Капрановас, С. Альсабековас. Шоай нормаш тIеххьоачашъю цар хIара дийнахьа.

Укх шера лоаццача хана отделенерча кхашка 400 тоннал совгIа удобрени йиллай къахьегамхоша.

И. ГУЗЕЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР шозлагIа

1961 ШЕРА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАНАХ.

1961 ШЕРАРЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТАХИ 1960 ШЕРАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТ КХОАЧАШЪЯРАХИ.

СЕССЕ ДИЙЦАЧА ДЕШАЕХ ЯЬ ПРЕНЕШ.

1961 шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен планах доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен плана председатела депутата **Е. В. Брынсина**.

— Парте обкома кулгалца доккхий толамаш даьхад Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша дIадахача семилетка шоллагIча шера республика экономика а культура а дIахо дегIайоалаеш, — йоах докладчика. — Ханал хьалха, 21 декабре, кхоачашъяьй республика промышленносто валови продукци арахецара план. Арахецаш йола продукци 1959 шерага диллача 12 процент дегIаенай.

Къаьстта дегIаяьхкай республика халкъа боахама керттера отраслеш — мехкдаьтта, газови, химически промышленность, энергетика, гIишлоний индустри. ДIадахача шера хьал а яь болх бе йолаеннай дукха керда промышленни объекташ.

ССКП ЦК июльски Пленума решенешца хьалхе а лелаеш Совнархозей моттигерча Советийи промышленни предприятеша доккхий балхаш даьд керда техника балха юкъейоалаяра, производственни процессашта автоматизации механизации яра. Из болх дика вIаштIехьбаьккхар бахьан долаш массайолча предприятешка дикка къахьегама овсарле лакхъеннай.

ДIадахача шера дикка толамаш даьхад республика колхозашеи совхозашеи. 1959 шерарчул 1,7-зза дукхагIа ялат чуийцад, паччахьалкхенга ялат дохкара план ханал хьалха кхоачашъяьй, хIаьта планал совгIа 1 миллион пунт ялат кийчдаьд.

Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара фийг бола ялаташ чуийцад 16,5 центнер (планах лаьрхIачул совгIа хул из), хIаьта хьажкIаш хьийкъай 20,7 центнер. Толамца кхоачашъяьй республико паччахьалкхенга хьайбаш, коа тIара оалхазараш, тха, фуаш, баьца дааращ, иштта кхыйола продукташ йохкара план а. Дикка дебадаьд доахан, хьакхарч. 1959 шерарчул дукхагIа даьккхад дIадахача шера дулх, фуаш, шура.

Республике хьалкхийнай шоай болх дика бовзаш а хьинаре къахьегаш а йола кадраш. Уж ба хьажкIаш лелаю звеньевойш А.-С. Зармаев, З. Кусиева, М. Музыкаева, дояркаш Л. Барахоева, М. Арсемикова, Авилова, свинарка М. Наумова, иштта кхы а.

ДIадахача шера республике шерра хьалъяьй гIишлош а. Геттара дукха балхаш даьд къахьегамхой тIехь-тIехьагIа дегIадоагIаш латта хьашташ Iалашдара, хьал-торо лакхъяра.

Цхьабакъда, белгалдаьккха дезаш да 1960 шера план кхоачашъяра балха юкъе дукха кхоачамбоацараш хиннилга. Цхьайолча предприятеша, колхозаша, совхозаша тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара еррига торонаш оарцагI а яьха кхетамца вIаштIехьбаьккхабац болх. Валови продукци арахецара план кхоачашъяьяц 34 промышленни предприяте. Царех 7 предприяти я Совнархоза чуйоагIаш. Геттара ледара лаьттаб кирпишк арахецара болх. Дукхача предприятей балха юкъера керттера кхоачамбоацараш лархIа дезаш да ассортимент шеръяра, къахьегама овсарле лакхъяра, продукци хьаеш дIабода мах лохбара план кхоачаш ца яр. Из гIулакх дIахо ла мегардолаш дац.

Дукха кхоачамбоацараш хиннад дIадахача шера колхозийи совхозийи балха юкъе а. Дукхача боахамаша кхоачашдаьдац юрта боахама продукташ яхара тIаийца декхараш. Цхьайолча колхозашеи совхозашеи ледара лелабаьб бешамаши комсаши дукхагIа дегIайоалаяра болх. Царех я Курчалоевски, Урус-Мартановски, Первомайски, Советски, Шалински районаш.

Ледара лаьттад хьайбаш дебадара гIулакх а. Дукхха доахан дайнад «Ингушский», «Надтеречный», «Назрановский» совхозашка, Веденскии Советскии районий колхозашка. Жа дайнад Каргалински, Шелковской районашка.

Хардахьа лархIа дезаш да цхьадолча боахамаша хьайбаш дебадара план шоай доахан хьалкхедарца а доацаш нахагара доахан хьаийдарца кхоачашъеш хилар. ЧIоагIа ледара латт республике коа тIара оалхазараши, кроликаши ебаяра болх а. Цу гIулакха эггара хьалха бехктокхаме я юрта боахама Министерство, совхозий директораш, колхозий кулгалхой, райисполкомаш.

ССКП ЦК январьски Пленумо доккхий декхараш оттадаьд юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка. ХIанз керттера декхар да Пленума решенешца хьалхле а лелаеш, еррига торонаш гуча а йоахаш семилетка кхоалагIча шера юрта боахам кхы а чIоагIа дегIабоалабергболаш болх вIаштIехьбаккхара цIенхаштта къовсам лоаттабар.

Геттара дог гIоздоаккхаш яр докладчико йиийца семилетка кхоалагIча шера плана перспективаш.
— Укх шера кхы а лакхлургья Нохч-ГIалгIайчен экономика, культура, — йоах нов. Брыксина.
— Йоккхийча темпашца дегIадоагIаргда боахама дерриге доакъош. 1961 шера промышленни производства боарам лакхлургба 10,2 процент. Массаза санна дIахо а сихагIа дегIайоагIаргья мехкдаьтта, химически, машиностроительни промышленность, гIишлоний материалаш ю производство. Совнархоза ерригача управленешка соахкарчул дукхагIа арахецаргья промышленни продукци. Болх бе йоалургья вай республике эггара хьалха Шалински шекар доаккха завод, Грозненски химически заводе арахецаргья полиэтилен, синтетически дубителаш. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоагIача предприятешка шортта арахецаргда дуккхача наха эшаш дола товараш. ЧIоагIа тоалургба наха гIулакхаш дара болх а. Къаьстта наха гIулакхаш дергдола Управлени вIашагIъеллай.

Массайолча предприятешка дерригача балхашта шерра автоматизации комплексни механизации яра цахаддаш терко ергья, дикка лакхъергья къахьегама овсарле, лохбергба продукци хьаеш дIабода мах.

Министерствайи, управленейи кулгалхой декхарийла ба массайолча предприятеша укх шерара план кхоачашъергйолаш хIанззехьа кхетамца болх вIаштIехьбаккха.

Къаьстта белгалдоакх докладчико семилетка кхоалагIча шера республика юрта боахам январски Пленума решеней хьалхленца чIоагIа дегIабоалабе безилга. Соахкарчул дукхха дукхагIа яха еза лаьттани хьайбайи боахамий продукташ, иштта вIаштIехьдаккха деза уж паччахьалкхенга дукхагIа йохкилга а. Из декхар кхоачашде деза хьайбай продуктивность лакхъярцеи доахан дебадарцеи. Январски Пленумо белгалдаьккхача бесса хIанззехьа вIаштIехьъяха еза хIара бригаде, ферме, колхозе, совхозе юрта боахам дегIабоалабара мероприятеш. Цу балха юкъе шерра дакъа лоацаш хила беза колхозникаш, совхоза болхлой, боахама специалисташ.

ЧIоагIа лоархIаме да шортта доакъар кийчдар. Цу гIулакха дукхагIа дIае еза хьажкIаш.

Къаьстта терко тIаяхийта вIаштIехьбаккха безаш ба хьакхарчи, коа тIара оалхазараши, кроликаши ебаяра болх.

Республике къаьст-къаьста комсаш лелаеши, бешамаш, свеклаш, баьца дааращ, коартолаш дIаювши дола боахамаш хила деза. Цу гIулакха вай республике еррига торонаш йолаш я. Из болх тесса лелабеш бола цхьайолча районий кулгалхой декхарийла ба сихагIа из гIулакх вIаштIехьдаккха.

ХIанз колхозаши совхозаши декхарийла я бIаьстан кийчо яра балхаш де. Бокъонца дика кийчде деза фу, тоае еза еррига техника, кхашка шортта удобренеш яхка еза, полеводчески звенош вIашагIйохка еза, механизатораш кийчбе беза.

ЧIоагIа терко тIаяхийта еза дикагIа йола опыт дIа-юха йовзийтара, дIахо юрта боахаме электрификации механизации яра.

Йоккха моттиг дIалоац доклада тIа укх шера республике хьалъергйола тайп-тайпара гIишлош ювцаш. ДукхагIа хьалдергда нах чубаха цIенош, дегIайоагIаргья транспорт, бувзам, тозбергба наха гIулакх деш йолча организацей, унахцIено лораяра йолча предприятей болх, дукхагIа хургья культпросветучрежденеш.

Семилетка кхоалагIа шу дIадоладеннад беррига советски нах январски Пленума решенеша дегаш гIоздаьха, хургйолча ССКП XXII съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш болча хана.

Шеко яц еррига торонаш оарцагI а яьха Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша 1961 шу доккхийча толамашца чакхдоаккхаргхилар.

* * *

1961-ча шерарча Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен бюджетаха 1960-ча шерара Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи сессе доклад йир республика финансай министра депутата **Б-Г. Д. Дарсигова**. Халкъа боахам дIахо а дегIабоалабара Коммунистически партеи Советски правительстваи даиман еш йолча йоакхонца, аьлар докладчико, семилетка шоллагIча шера план толамца кхоачашйир Нохч-ГIалгIай республикерча къахьегамхоша. Из дика хьахьокх 1960 шера бюджет кхоачашъяро.

Доходаш (хьалхарча ахчанца) 580 940 эзар соми расходаш 551 908 эзар соми а йолаш, расходел 46002 эзар сом доходаш тIех а йолаш кхоачашъяьй бюджет 1960 шера. Доходаш расходел тIех хиларо йиш хилийтай промышленнии коммунальнии предприятей болх дIахо а тоабе, бахача наха эша гIулакхаш дикагIа лоаттаде.

1960 шера бюджете хьачуденача ахчах дукхагIдар халкъа боахам дегIабоалабаргеи социально-культурни гIулакхашкеи дахийтад: просвещенега — 214390 эзар сом, унахцIено лораяргеи физически культурагеи — 146735 эзар сом, социальни Iалашонга—6680 эзар сом, халкъа боахамга — 152400 эзар сом.

Республика халкъа боахами культуреи дегIайоалаяра планаца нийс а еш оттаяь йола Нохч-ГIалгIай АССР 1961-ча шерара Паччахьалкхен бюджет ювц дIахо нов. Дарсигова. Доходаш (кердача ахчанца) 56783 эзар соми расходаш 56548 эзар соми а йолаш, доходаш расходел 235 эзар сом сов а йоалаш я керда бюджет. Соахкарчул 4679 эзар сом, е 9 процент совгIа я 1961-ча шера бюджета доходаш.

Бюджета доходаш ювцача хана докладчико белгалдаьккхар уж дуккха а дукхагIча даькъе (80,6 процент) социалистически боахама накопленеех, паччахьалкхени кооперативнии предприятешкара боагIача пайдах (11,6 процент), оборота тIара телача налогех, иштта кхыча доакъоех а латтилга.

Оборота тIара йола налог йизза а ший ханнахьа а хьаялар чIоагIа лоархIам болаш хилар керттагI а даьккха, оборота тIара налог ялара план кхоачашъяра эшаш йола терко яьяц Ачхой-Мартановски, Курчалоевски, Первомайски, иштта кхыча райисполкомаша, йоах докладчика. Даиман цу деша йоахо еш хила еза совнархоз, министерстваш, управленеш, моттигашкара къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш. Къаьстта боккха лоархIам болаш да цу гIулакха торгови организацеша товарооборота планаш йизза кхоачашъяр, социалистически рузкъан кхом беш а из лорадеш а хилар.

Бюджета доходаш тIайоагIаш дола дерриге наькъаш а, из болх лерттIа тоабара де дезараш а дийца, бюджета расходаш мелий а уж сенга йолх а белгалдаьккхар нов. Дарсигова дIахо.

1961-ча шерарча бюджетах 13350 эзар сом халкъа боахамгеи 40685 эзар сом социально-культурни гIулакхашкеи дахийта лерхI. Бюджета ерригача расходех 95,5 процент хул из.

Партеи Советски Iаьдалои къахьегамхой вахар тоадара еш йола йоакхо дика бIаргагу наха чуIе цIенош хьадарга, коммунальни боахамга, городаши районий центраши тоаярга бюджетах дохийтача ахчо. 1961-ча шера бюджетах Грозне, Черноречье, Гудермесе, Шаьла, Ведана, Наьсаре, Урус-Мартане, иштта кхычахьа хьалъе лаьрхIа дукха коммунальни а культурни а гIишлош я. 6360 эзар сом дахийта лаьрхIад школашка-интернаташка общежитеши наха чуIе цIеноши хьадарга. Соахка цу гIулакхага дахийтачул 660 эзар сом дукхагIа да из.

Дукха йоакхо ю партеи Советски правительстваи Iилма, просвещени, культура дегIайоалаяра, къахьегамхой унахцIено дикагIа лораяра. 1961-ча шера бюджета ерригача расходех 71,9 процент социально-культурни гIулакхашка дохийт. Дукхха а дукхагIа ахча хец укх шера берашка дешийтара. Къахьегамхой унахцIено лораяра кердача бюджетах 15815 эзар сом хьожаду, е соахкарчул 1395 эзар сом дукхагIа.

Болх бе торо йоацача наха тела пенсеш а дукха бераш долча ноаношта тела пособеш а дувц докладчика дIахо.

Бокъо йоацаш алапеш а телаш штатах боаца нах гIулакхе лелабаьча организацей цIераш а яьха, из гIулакх вIалла мегардоацаш да, аьлар нов. Дарсигова.

Республика къаьст-къаьстача городийи районийи бюджеташ ювцача метте нов. Дарсигова белгалъяьхар соахкара бюджеташ доходашта а расходашта а дика кхоачашъяь районаш: Гудермесски, Урус-Мартановски, Грозненски, Шелковской, Наурски, городаш Грозный, МагIалбик. Шоай бюджеташ во кхоачашъяьй, аьлар цо, Веденски, Шалински, Ножай-Юртовски, Первомайски, Наьсарен райисполкомаша.

Вай республика халкъа боахам дегIабоалабара доккхийча балхашта эша ахча дIахецилга, республика экономика дегIайоалаяра гIо делга, къахьегамхой хьал-торо тоаелга — из да бюджета керттера маIан.

Дика ка а йоалаш бюджет кхоачашъярца, йоах нов. Дарсигова ший доклад чакхйоаллаш, Нохч-ГIалгIай республикерча къахьегамхоша доагIаш дола дакъа лоацаргда вай мехка коммунизм хьалъяра йола сийлахь-йоккха программа йизза кхоачашъеча юкъе.

* * *

Деррига а 56.783 эзар сом доходаши деррига а 56 548 эзар сом расходаши йола Республика Лакхехьарча Советага чIоагIъяйта хьачуенна Нохч-ГIалгIай АССР-а Паччахьалкхен бюджет оттаяьй 1961 шера республика халкъа боахам дегIабоалабара планага хьежжа, йоах республика Лакхехьарча Совета Бюджетни комиссе председатела депутата **Т. Г. Семеновас**.

1961 шерарча бюджета лоархIамашка а хьежа, бюджетни комиссе лерхI халкъа боахама плани бюджета расходий дакъеи нийсдеш цхьайола предложенеш юкъейоалаянза яргIоацаш. Къаьстта аьлча, комиссе нийса доацаш лерхI 1960 шера баьчул кога гIирс беча фабрике берашта кIезигагIа кога гIирс бе, аьнна плана тIа оттадар, берашта дукхагIеи дикагIеи кога гIирс барах йола предложени юкъе а йоалаю.

1960 шера план кхоачашъеча хинна доккха кхоачамбоацар лархIа доагIа капитальни гIирс хьалбелга тIехьадисар. Къаьстта во болх баьб шера йоагIа программа 85 процент мара кхоачаш ца яьча доккхий зенаш даьча «Чечингстрой» треста (управляющи нов. Тангиев). Нов. Семеновас йоах, аппаратага дIадодар кIезигде а производственни база чIоагIъе а лаьрхIа «Чечингстройи» «Сельстройи» тресташ вIашагIтехача бакъахьа хургдацар-теш?

Объекташ хьалъеча средстваш дIа-юха йохаеш, дукха объекташ хьалъе йолаеш моттигаш хIанз а нийслу. Цу гIулакхо республика Министрий Советеи совнархозеи гIишлоний объекташта хьахийца йола паччахьалкхен средстваш дIа ца йохийташ йоадийт.

Министрий Советои совнархозои гIишлоний индустриальни база лаьрхха чIоагIъергйола, шеръергйола, средстваш дIа-юха йохаеш дола балхаш дIадоахаргдола гIулакх а цунца гIишлой организацеша лерттIача боарамах болх бергбола гIулакх а де деза.

Бюджетни комиссе белгалду, нагахьа санна ерригача предприятеша лерттIа болх а боре, шоай заданеш кхоачаш а йоре, бюджета доходаш кхы а йоккхагIа хургхилар. Цхьабакъда, царех дуккхачар кхоачашъяьяц валови продукци арахецара оттаяь план. ХIанз а лоха я вай къахьегама овсарле, лакха ба продукци хьаярга дIабода мах, совлен балхаш ду, хIамай хьурмат дац, зехьа доаду рузкъа.

Къаьстта доккхий кхоачамбоацараш хиннад совхозийи колхозийи балхаш тIа. Дуккхача совхозаша зенаш долаш бу болх, юртбоахама продукташ яхара йола планаш кхоачашъяц, дукха доадаьд ялат, доахан.

Моттигерча промышленноста предприятей, дуккхача колхозийи совхозийи балха тIара цIенхаштта кхоачамбоацар да халача балхашта механизаци кIезига яь хилар, цудухьа кIезига лакхлу къахьегама овсарле, кIезига лохлу продукци яккхарга дIабода мах, кIезига хул накопленеши пайдаш тIара бюджете хьачутела отчисленеши.

Теркал де деза, 1961 шера республикерча бюджете хьачуйоагIача доходах 80,6 процент яр халкъа боахама накопленецара хьачудоагIача ахчах хургхилар.

Цудухьа предприятеша халкъа боахама план толаме кхоачашъяр 1961 шера республика бюджет толаме кхоачашъяра лоархIаметIа дола гIулакх да, хIаьта ший аргIанна цунах тийша хургда берригача халкъа боахама, социально-культурни гIулакхашта, республикерча бытовой учрежденешта боаррамагIа а ца хаддаш а финансировани елга.

* * *

Семилетка шоллагIча шера итогаша халкъа боахам контрольни цифраш тIа лаьрхIа хинначул дукха сихагIа дегIабоагIилга хьахьекха хилар а, ССКП ЦК январски Пленума исторически решенеша-политически а къахьегама а хьинар айдаь, ворхI шера плана кхоалагIча шера заданеш толамца кхоачашъяра яхье баьнна вай республикера къахьегамхой хилар а дийцар депутата **Ш. Ш. Эпендиева**. Социалистически экономика хадданза дегIаахаро, аьлар цо, массе а оагIорахьа тоаду советски наьха вахар.

Промышленностьи юрта боахами иха ца Iеш, Iалальмате сиха дегIаух вай мехка Iилма, техника, культура.

Октябрьски революци хилалехьа эггара тIехьабиса мохк хиннача вай республике дуккха а дукхагIа хиннай школаш, унахошта дарбаш деш йола моттигаш, берий учрежденеш, библиотекаш, клубаш. Масса саг дийша вола республика хиннай цох.

Наьна меттала арадувла книжкаш, газеташ тIехь-тIехьа дукхагIа хилар а къахьегамхой культурни хьашташ денгара-денга дикагIа Iалашдеш хилар а белгал а даьккха, нов. Эпендиева дIахо дувц балхацара кхоачамбоацараши уж дIадахара наькъаши. Школаш хьалъяра гIулакх во лел республике, йоах цо. ЛурчагIарчул дуккха а дукхагIа школаш вай республике соахка хьалъяьяле а, хIаьта а царех кхоачам хилац. СихагIа хьалъе еза школаш.

Городе Грозне керда хьалъе лерхIа гIишлош а йийца, город тоаярга дахийта кхы тIа а бюджетах 300 эзар сом хьожаделга дийхар нов. Эпендиева сессегара ший къамаьл чакхдоаллаш.

* * *

Старопромысловски района балхаш а гIулакхаш а дувцаш къамаьл дир депутата **М. Ф. Артемовас**.

«Старогрознефта» НПУ хьалхарча промысла 1960 шера мехкдаьттеи гази яккхара планаш 19 ноябре кхоачаш а яь, планал совгIа дукхха мехкдаьтта а газ а еннай Даьхенна.

Старопромысловски районе тIеххьарча 6 шера мехкдаьтта доаккхилга чухьанахьа дийннадале, хIанз мелови мехкдаьтта даккха доладаьча хана денз планаш тIеххкхоачашъю. Района къахьегамхоша мехкдаьтта даккхара ворхI шера план диъ шера кхоачашъе декхар тIаийцад.

1960-ча шера къахьегама овсарле дика лакхъяьй мехкдаьттеи гази яккхарга дIадодар кIезигдаьд, 859,5 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй.

Дикка болх баьб дIадахача шера наха чуIе а культурно-бытовой а гIишлош хьалъяра а. 8690 квадратни метр йола цIенош хьал а даь наха квартирашта дIаденнад, кхоъ кхачан продукташ йохка тика хьайийлай, 3 школа, ахканара кинотеатр даьд. Цул совгIа паччахьалкхено деннача ахчан новкъосталца 193 цIенош даьд къахьегамхоша шоашта.

Из иштта дале а кхы а дукха гIишлоши балхаши да районе де дезаш. Кхоачам болаш яц школаш, дарбан учрежденеш, культура учрежденеш. Цудухьа, дуккхача школашка бераш кхаь сменах дешаш дагIа, лорий новкъосталл дIа ца кхоачаш къахьегамхой бус, бе беззача тайпара дика кхетама а культура а болх булац.

Дуккхача шерашка ремонт ца еш тишденна цIенош, больницаш, культурни учрежденеш я сихха тоае езаш.

1960-ча шера даь йистедаккха лаьрхIа Катаяма яхача поселкера кинотеатр укх шера даь ца дала мегаш во бу цига болх «Чечингстрой» тресто.

* * *

Нохч-ГIалгIай совнархоза чуйоагIача промышленни предприятей, организацей, учреждений коллективаша паччахьалкхен план а тIаийца социалистически декхараш а ханал хьалха кхоачашдир, аьлар совнархоза председатела заместитела нов. **Б. Ф. Сайко**. Планал совнагIа 172 миллион сома продукци а луш, 1960 шера 104 процент кхоачашйир валови продукци арахецара план. 1959-ча шерарчул дукхагIа арахийцар мехкдаьтта — 31 процент, газ — 28 процент. Иштта дегIаенай кхыйола продукци а. 1960 шера дукхха а керда продукташ арахеца а яьннай совнархоза предприятеш.

Балха юкъейоалаяьча 8635 рационализаторийи изобретателийи предложенеех доккха беркат даьлар. Соахка дукхха а керда предприятеши цехаши болх бе йолаялараx торо хилар, йоах нов. Сайко, ворхI эзар тарга сага бе болх бала.

Дукха кхоачамбоацараш да хIанз а совнархоза предприятей балхаца. Совнархоза 7 предприяти йисар 1960 шера валови продукци совъяккхара даькъера заданеш кхоачаш ца еш. Царех я Наьсарера кирпишкий завод, Грознера дулхеи оалхазарийи комбинаташ, Наурера винсовхоз. Продукце ассортимента план кхоачаш ца еш а дукха предприятеш йисай.

Къаьстта белгалдаьккхар ораторо гIишлош хьалъяра балхаш тоаданза дарг ца хилар.

Доккхий декхараш да 1961-ча шера совнархоза предприятешта хьалхашка латтараш. Семилеткаха 1963-ча шера оттабаь хиннача боарамга дIаккхоачае еза арахецаш йола валови продукци. Наьха хьашташ дикагIа Iалашдар духьа дукхагIа арахеца еза наха эшаш йола хIамаш а. Соахкарчул 18 процент дукхагIа арахеца еза мебель, дулхи дулха продукташи, даьтта. Наха чуIе 60 эзар квадратни метр цIенош хьалде деза.

Горсдашка а районашка а укх шера хьаергйола керда предприятеш белгал а яьха, промышленни предприятешта бедал лоаттаяра даькъе юрта боахама министерствас мелал лелаю моттигаш йийцар нов. Сайко.

* * *

— ССКП XX-чеи XXI-чеи съездий соцамаш кхоачашдеш вай берригача мехко санна доккхий толамаш даьхад Октябрьски района къахьегамхоша,—аьлар депутата **П. И. Хащенко**. 1960-ча шера мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха кхоачашъяьй районо, планал совгIа дукхха «Iаьржа дошув» а деннад Даьхенна. Иштта дика котталонаш яьхай кхыча предприятеша а.

Паччахьалкхено дукха балхаш даьд района культура лакхъяра, хIаьта а чIоагIа кIезига я школаш. Дуккхача школашка кхаь сменах болх бу. Укх шера е лаьрхIачул совгIа 920 бер чухошардолаш района къулбехьарча оагIорахьа цхьаькха школа ца йойя тIадоагIача шера берашта деша моттиг хургьяц.

Кхоачам болаш яц районе дарбан учрежденеш а. 56-ча участкера поликлиника берригача къахьегамхошта дарба даь ялац. 12-ча участка больница хинна помещени мукъаяьннай, цхьабакъда эша ремонт а яь цунга болх дIаболийбайта да вац. КIезига я районе берий бешамаш, яслеш.

Дуккхача хана ремонт ца яр бахьан долаш хIанз дохаш латташ 44 цIенош да районе, хIаьта чехкка ремонт янза дардоацаш кхы а 100 цIа да, цхьабакъда цу гIулакха хьахийца ахча кхоачам болаш дац.

Октябрьски районе керда ехкаь «Новые Алды», «Горячий Ключ», «Южная» яхаш поселкаш я. Цу поселкашка клубаш, кинотеатраш, библиотекаш ца йохке кхьметтел моттигера Советаш харжара бе беза болх хьабе а моттиг яц.

Иштта кIезига я Октябрьски районе тикаш. Во да наькъаш. Цу дерригача гIулакхий уйла а яь районе динза дардоаца балхаш де кхы а ахча хьахецанза дардац.

* * *

Депутата **В. Б. Удалова** пренех ше къамаьл деш белгалдаьккхар мехкдаьтта чакхдоахача Новогрозненски заводо 1960-ча шера план ханал хьалха, 18 декабре 104,8 процент кхоачашъяь хилар а шера 63800 сахьат электроэнергии 13 эзар тонн пари кхобаь хилар а.

Заводе шерра боаржабаьб коммунистически къахьегама коллективи ударники яха сий дола цIи яккхара лелабу болам. Из цIи яьккхай хIанзалехьа 4 установка. Завода рационализатораша енна 760 предложени производствана юкъейихьай.

Шера къахьегама овсарле 25,5 процент лакхъеннай, хьаеча продукцега дIадодар 3,4 процент кIезигденнад, плано лаьрхIачул совгIа 8 миллиони 23 эзари сом ахча кходаьд.

Дикка болх баьб заводо Кирова цIерагIара посёлок тоаяра а. Нах чубахача 2 эзар квадратни метр цIеношта капитальни ремонт яьй, дуккхача квартирашка газ чуйиллай.

Цхьабакъда, дикка кхоачамбоацараш а да завода балхаца. Кирова цIерахча поселке цхьадолча цIеношта ремонт во ю. Грибок яха лазар кхетар бахьан долаш дуккхача цIеной кIийленаш йохкаеннай, царех цхьадараш геттара доха даь дIадаха дезаш да.

Дуккха а эшаш йола гIишлош — клуб, больница, берий бешамаш, яслеш яц поселке. Уж гIишлош поселке хьалъелга вIаштIехьдаккха деза совнархозо.

* * *

— Коммунистически партеи Советски правительстваи чIоагIа йоакхо ю бахача наьха хьалторо дIахо а махулла дикагIа тоаяра, — аьлар сессе къамаьл даьча депутата нов. **К. Шепиевас**. Гlаккха ца хинна электричество хьакхьачай тха лоамарча районе. Гlороде кхачналца дIабиллаб тIо никъ, хьалъеш латт хьайбаш леладу фермаш, нах чубахаргбола цIенош. Цул совгIа, дIахо а район тоаяра укх шера а дуккха ахча хьахийцад паччахьалкхено.

Цу дерригача гIулакхашта дика къахьегарца жоп лу районерча къахьегамхоша. ДIадахача шера хьайбаш дебацара план кхоачашъяьй 116 процент, дикка тIехкхоачашъяьй паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план а. ХIанз района къахьегамхой чIоагIа оарцагIбаьннаб хьайбаш дика Iангара дахараи бIаьстан балхашта кийчо яраи.

Ала дезаш да районерча къахьегамхой вахара юкъе дуккха а кхоачамбоацараш долга. Вай республике гаьнагIа ярех цаI я Саясановски район. Цига хьалъеш а е хьалъяь а школа, больница, клуб яц. Цу гIулакха чIоагIа бехке я культура, унахцIено лораяра, просвещене министерстваш, гIишлош хьалъю организацеш. Кхьметтел лерттIа тика а яц районе. Уж кхоачамбоацараш дIададахара чIоагIа оарцагIъяла еза уж министерстваш а Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет а.

* * *

Дика къахьийгад дIадахача шера МагIалбикерча нефтяникаша, аьлар ше къамаьл деш «Малгобекнефть» НПУ начальника депутата нов. **С. А. Плиева**. Мехкдаьттеи гази яккхара йола дIадахача шера план 14-ча октябре кхоачашйир нефтяникаша, хIаьта планал совгIа бIаьш эзараш тонн мехкдаьттеи миллионаш кубометр гази а яьккхар.

Мехкдаьттеи гази яккхара ворхI шера план диъ шера кхоачашъе лаьрхIад НПУ болхлоша. ХIанз апрель бетта чотах мехкдаьтта доаккхаш ба МагIалбика нефтяникаш.

ЧIоагIа терко тIайохийт НПУ болхлоша мелови тIоанашта бурув тохара, мехкдаьтта сихагIа а ца дойташ а дIаухийтаргдола наькъаш лахара, нефтяникий вахар дIахо а тоадара.

Уж декхараш кхоачашдеш дукха халонаш нийслу тхона, аьлар дIахо нов. Плиева. Цунах керттерадар да кхоачам хиллал ахча ца хилари материально-технически снабжени эсала хилари. Бакъдар аьлча, тIехьарча хана техника-м еннай тхона, хIаьта а цунах кхоачам хилац.

ДукхагIа ба хIанз болхлой а. Царна махулла дукхагIа квартираш хьалъе еза. ХIаьта из болх геттара во лел МагIалбике. Укх тIехьарча хана гучадаьнна мехкдаьтта лаьтта текхача моттигашка да. Цудухьа хIанз бурув тоха йиш йолаш яц цхьайола моттигаш. Республика Министрий Советои Совнархозои къоастаде деза МагIалбика цхьайола юртилгаш а административно-управленчески организацеш а кердача моттигашка дIахьолга.

Цул совгIа боккхача лоархIамера гIулакх да скважинашка авареш ца хилийтара чIоагIа къовсам лоаттабелга. Цу гIулакха тхона новкъостал де деза Грозненски Iилма-тохкама а мехкдаьтта а институташа.

МагIалбика нефтяникаш дог тийша ба укх кердача шера шоаш кхы а доккхагIа къахьегама толамаш доахаргдолгах.

* * *

Махулла сихагIа вай мехка коммунистически общество хьалъяра беррига советски нах санна оарцагIбаьннаб Гудермесски районера къахьегамхой а, аьлар ше къамаьл деш ССКП Гудермесски райкома секретара депутата нов. **Г. В. Калагова**. ДIадахача шера планаш ханал хьалха кхоачашъяьй промышленноста, транспорта ерригача предприятеша, хIаьта дуккхача коллективаша коммунистически къахьегама цIи а яьккхай. Ерригаш а 400-нел совгIа бригада я хIанз районе коммунистически къахьегама сий дола цIи лелаеш, 1500-нел совгIа саг чу а воагIаш.

Дика къахьийгад дIадахача шера районерча юрта боахама къахьегамхоша а паччахьалкхенга ялати хьайбай продукташи йохкара. БIаьстан балхашта еррига техника ханнахьа кийчъяра тIахьехаш республикерча механизаторашка кхайкарал дир гудермесски механизатораша, хIаьта шоай юрта боахама техника 8-ча декабре ремонт яь а яьккхар.

Бахача наха чуIе цIенош а промышленноста дукха гIишлош а хьалъяьй районе дIадахача шера. Цу гIулакхага дIадахийтад 25 миллион сом.

Цхьабакъда, хIанз а дукха кхоачамбоацараш да районе. Эггара хьалха ала дезаш да районе хьалъеш латта йоккха предприятеш оттаяьча ханна болх бе йолаялийта вIаштIехьдоацилга. Цул совгIа тхона бакъахьа хетар, аьлар дIахо нов. Калагова, тха районе хьалъе лаьрхIа хинна инструментальни завод хьалъе йолайича. Кхо шу да Гудермесе больница хьалъе лаьрхIа, хIаьта хIанзалца цу гIулакха даь цхьаккха хIама дац. Кхоачамболаш яц районе школай помещенеш а. ЧIоагIа хало лов бахача наха районе кхоачамхиллал мий ца хиларах.

Семилетка укх кхоалагIча шера тIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашде лаьрхIад Гудермесски района къахьегамхоша.

* * *

Коммунистически парте даиман еча йоакхоно дегаш ураоттадаь болча Курчалоевски районерча къахьегамхоша, доккхий къахьегама толамаш даьхар 1960-ча шера, аьлар депутата **М. И. Абубакарова**. Хьалхарча шерарчул дуккха а дукхагIа даьккхар ялат, дулх, шура, иштта кхыйола юртбоахама продукташ. Толамца кхоачашдир паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара даькъе тIаийца социалистически декхараш.

Дика кийчо яьй районерча колхозаша хьайбаш Iангара дахара, йоах нов. Абубакарова. ЧIоагIа эргаьнна тоаеннай тха юрташ. Колхозникий цIеношка радио, электричество я. Колхозникаша геттара дукха хьалдаьд башха-дика цIенош. Берригаг хьехархой, лораш, юрта боахама специалисташ дика а сапаргIата а йолча квартирашка бах.

ДIахо нов. Абубакарова белгалдаьккхар районе цIенхаштта дола кхоачамбоацараш хилар. Бахача наха эша гIулакхаш ду предприятеш районе ца хиларах, Грозне аха безаш хул тха къахьегамхой. Тха лаьтта улла Алероевски хьуна участок, тхога хьаелча нийса хургдар, тIаккха оаха райпромкомбинат юлларгъяр.

Массе а юрта электричествои радиои йилла яккхара а шин юрта школаш хьалъяра а 1961-ча шера района ахча хьожаделга а дикагIа бола специалисташ шоайцига балха боахкийтилга а дийхар цо.

Дукха ха йоацаш хиннача ССКП ЦК Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде ерригача торонех пайда эца оарцагIбаьнна а юрта боахама дерриге доакъош дегIадоаладара керда торонаш гучайоахаш а ба тха къахьегамхой, аьлар нов. Абубакарова ший къамаьл чакхдоаллаш. ССКП ЦК январски Пленума хьалхашка оттадаь исторически декхараш толамца кхоачаш а деш, вай парте XXII съезда сийленца накъа гIоргба Курчалоевски районера къахьегамхой.

хержача Лакхехьарча Совета VII-гIа сесси

☆☆☆

Шортта а дика а юртбоахама продукташ хургйола наькъаш хьахьекхар ССКП ЦК январски Пленумо, аьлар Грозненски райисполкома председатела нов. **З. С. Дудника.** 1960-ча шерара гуйра районо дика чуерзаяр а паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара план дика кхоачашъяр а, 1961-ча шера дIае езача культурай фу кийча хилар а дийца, социалистически яхье дикагIа толамаш даьха районера колхозаши совхозаши белгалъяьхар цо. Балхаш къаьстта дика лийннад, аьлар н. Дудника, 1 Мая цIерахча колхозе, Грозненски шурий совхозе, Горячеисточненски, Аргун, «Советская Россия» яхача колхозашка.

ДIахо, йоах нов. Дудника, района къахьегамхошта карагIдаьннараш доккхий дале а, хIанз а кхоачамбоацараш дукха да. Царех лерхI цо дикагIча колхозникашеи бригадашеи санна ерригача колхозаша а ялаташ хьувкъадеш, хьайбаш дебадеш ца хилар, районе дукха доахан Iахар дисар, дикача фух дола хьайбаш дебаделга тесса леладар, эшшача тайпара Iунал ца хиларах дукха хьакхарч йоэр.

Уж дерригa кхоачамбоацараш дIадахара, йоах цо, партийни организаце хьалхленца къахьегаш ба районера колхозникаш а совхозий болхлой а.

Старая Сунжа яхача юрта электричество, водопровод, никъ ца хилар а. Комсомольски яхача хуторе школа, дарбай пункт, бани ца хилар а белгал а даьккха, цига а иштта кхыча моттигашка а эша культурно-бытовой гIишлош хьалъяра ахча хьахецар дех нов. Дудника сессегара.

ССКП XXII съезда сийна дерригача халкъо йоаржаяьча социалистически яхье а этта,1961-ча шера шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдергда Грозненски районерча къахьегамхоша.

☆☆☆

Торговле гIулакхаш дIахо а тоадара хьакъехьа ССКП ЦК-аи Советски правительстваси 1960-ча шера август бетта баь соцам кхоачашбеш, республике советски торговле болхлошта карагIдаьнна хIамаш а, цIахо йодача хана де деза гIулакхаш а дийцар торговле министра нов. **Г. И. Илюхина.** Розничи товарооборота план 101 процент кхоачашъяьй, тикаш а общественни кхача буа моттигаш а дукхагIа хиннай, торговле культура лакхъеннай, дикагIа лоаттаде даьннад болхлошта эшаш дола товараш.

Цхьабакъда, аьлар цо дIахо, горпромторг, столовейи ресторанийи трест, общественни кхачан предприятеш, иштта кхыяраш а санна йолча къаьсткъаьстача организацеша кхоачашъяьяц товарооборота планаш. Торговлена аьнна хьаяь дукха помещенеш кхыча организацеша дIалийца хиларо торговли дегIайоалаяра, товарооборота планаш кхоачашъяра йоккхий новкъарленаш ю, аьлар нов. Илюхина.

Товараш лоаттаду складаш кIезига хиларах шекар, конфеташ, гIалеташ, иштта кхыдола товараш телха моттигаш кертагIайоах нов. Илюхина.

Цхьабола кулга цIена боаца нах торговли системе чугIертилга а царца даиман къовсам лоаттабе безилга а дийца, товараш дукхагIа хургдола наькъаш белгалдоах цо дIахо. Вай республикерча промышленни предприятешка хьаде йиш йола дукха а товараш арахьара тIаккхухь вай. Из нийса дац. Маькх еча заводо болх во беш хилар а, кхоачам хиллал дулхи дулха продукташи йоацаш ханаш ухилга а, общественни кхачан гIулакх дикка тоаданза дарг ца хилар а кертагIа а даьккха, уж балхаш тоадара чаккдаха лаьрхIа гIулакхаш дийцар нов. Илюхина юххера а.

* * *

ЧIоагIа раьза а хинна тIаийцаб вай республикерча къахьегамхоша 17-ча октябре ССКП XXII съезд тулъярах бола парте ЦК январски Пленума соцам, аьлар республика моттигерча промышленноста министра нов. **А. В. Висаитова.** ДIадахача шера йола валови продукци арахецара план 11 беттеи 10 дийнахьеи кхоачашйир моттигерча промышленноста предприятеша, хIаьта планал совгIа дукха а миллион сома продукци арахийцар, къахьегама овсарле лакхйир.

Дукха ба предприятешка коммунистически къахьегама цIи яккха къовсам лоаттабеш болхлой а бIарчча коллективаш а. ХьалхарчулдикагIа а дукхагIа а арахец хIанз министерства предприятеша продукци. Предприятей дукхагIа долча балхашта механизаци яьй. Тайп-тайпара машинаш, кхыйола механизмаш арахец литейно-механически заводо, керда мебель арахеца йолаеннай республикера дукха а комбинаташ.

ХIаьта дукха кхоачамбоацараш а да моттигерча промышленноста балха юкъе. Кхоачамболлаш арахецац еттаи тхов тIа юллеи кирпишк. Дукха во продукци арахец цхьайолча предприятеша, кхоачашъяц къахьегама овсарле лакхъяра, продукцета дIабода мах лохбара планаш. Ала дезаш да респромсовет йолча хана хьалъе йолаяь хинна механически завод хIанз а хьалъяь ца ялар а из болх совнархозо геттара во лелабеш хилар а. Ши шу да из завод хьалъе йолаяь, хIаьта хIанз а хайра хIама а даьдац из яь яккхара.

ХIанз керда социалистически декхараш тIаийду моттигерча министерства предприятей коллективаша ССКП XXII-ча съезда сийна. Уж декхараш сийленца кхоачашде лаьрхIад цар.

* * *

Халкъа боахам дегIабаро, культура лакхъяларо, къахьегамхой хьалторо тоаяларо наькъаш тIа тIоллацIа-юха кхухьа мухьаш а лела нах а дукхагIа хулийтилга кертагIа а даьккха, наькъаш дукхагIа а дикагIа а хилийтара укх тIеххьарча шерашка республике даь балхаш дийцар автомобилий наькъийи тIо-наькъийи управлене начальника нов. **Л. С. Кулявчинске.** Цифрашца бакъ а деш хьахьекхар ше къамаьл деш керда наькъаши тIаьши дахкара а, долаш дараш тоадара а план кхоачаш а тIеххкхоачаш а яь хилар. 1960-ча шера социалистически яхье дикагIа хьокхамаш даьхар Наурски района № 331 йолчеи Сунженски района № 329 йолчеи наькъий участкаша, йоах цо.

Наькъаш тIара балхаш дара план дикагIа кхоачашйир Гудермесски, Сунженски, Ачхой-Мартановски, Шелковской, МагIалбика районашкарча организацеша.

Цхьаццайолча районашка наькъаш дахкара балхаш йисте ца далар а, юкъ-юкъерча колхозаша, совхозаша, промышленни предприятеша наькъаш доххача шоаш лаца деза дакъа ца лацар а дийца, хиш дехкаш, тракторaш тIайоахаш, хьисап доацаш деча кхыча гIулакхашца наькъаш телхадеш йола моттигаш белгалъяьхар нов. Кулявчинске. Юрта Советаш, райисполкомаш, милице органаш, беррига къахьегамхой наькъаш телха ца дайтара оарцагIабала беза.

Цхьаццайолча юрташка планах наькъа дита деза лаьтташ хьа а лувцаш цIеноштдеш улицаш готъеш моттигаш я. Цо чIоагIа новкъарле ю наькъаш дахкара.

Тхоай управлене чуйоагIача наькъий организацешкарча болхлой цIерах аз дош лу, йоах нов. Кулявчинске, наькъаш дахкара балхаш кхы дIахо а тоадара республикерча дорожникаша шоай дерригa хьинар тIадохийтаргхилара, шоашта хьалхашка латта доккхий декхараш цар сийленца кхоачашдергхилара.

Нохч-ГIалгIай АССР Конституце (Керттерча Закона) 76 статьяна юкъе хувцамаш дахьара хьакъехьара Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Судоустройства хьакъехьара РСФСР Закон тIаэцарца дувзаденна а РСФСР Конституце (Керттерча Закона) 113 статьяга хьежжа а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу Нохч-ГIалгIай АССР Конституце (Керттерча Закона) 76 статьяна юкъе хувцамаш дахьа, из статья укх тайпара а оттаеш:

«**Статья 76.** Районни (городской) халкъа судий халкъа судахой района (города) гражданаша пхе шера хорж массане юкъарча, цхьатаррарча, нийсача хоржамий бокъон тIа а дегIа, къайлагIа кхадж а тоссаш.

Районий (городий) халкъа судий халкъа заседателаш болхлой, гIулакхерча наьха, ахархой юкъарча собранеша уж бахача е цар болх беча моттигашка, военни гIулакхаш тIарча наха—воински доакъошка хорж ши шу ха а йилле».

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1961 шера, 24 январе.

☆☆☆

1961 шера Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен планах дола Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

1. Лакхехьарча Совета бюджетни комиссе юкъе дена хувцамаш а тIехьа могайойла 1961 шера Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен план.

2. Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета тIадуллалда 1961 шера Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен плана Лакхехьарча Совета бюджетни комиссе юкъейихьача предложенешкеи замечанешкеи, хIаьта иштта Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета сессе депутаташа яьча предложенешкеи замечанешкеи хьажар а царех йоагIаш йола решенеш яр а.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1961 шера, 24 январе.

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика 1961 шерарча Паччахьалкхен бюджетах дола Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Статья 1. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето хьачуенна, доходаш 56.783 эзар соми расходаш 56.548 эзар соми (маьхий кердача масштабах) дола Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Паччахьалкхен бюджет чIоагIйойла.

Статья 2. Нохч-ГIалгIай АССР-а 1961 шерарча Паччахьалкхен бюджета чу паччахьалкхени кооперативнии предприятешкара а организацешкара а йоагIа доходаш—оборота тIара налог, пайдан тIара отчисленеш, социалистически боахам тIара йоагIа подоходни налоги кхыйола доходаши — дерригa а 45.816 эзар сом оттайойла.

Статья 3. Нохч-ГIалгIай АССР-а 1961 шерарча Паччахьалкхен бюджетера халкъа боахама финансированега—дIахо йодача хана юрта боахам, строительство, наькъий боахам, жилищно - коммунальни боахам, связь, халкъа боахама кхыдола доакъош дегIадоаладарга—дIайохийта расходаш дерригa а 13.350 эзар сом оттайойла.

Статья 4. Нохч-ГIалгIай АССР-а 1961 шерарча Паччахьалкхен бюджете социально - культурни гIулакхашка—дерригa юкъерча дешара школашка, говзал Iомаеча юкъерча дешара заведенешка, Iилма-тохкама учрежденешка, библиотекашка, клубашка, театрашка, кепайоазонга, дешара а культура а кхыча гIулакхашка; больницашка, берий яслешка, санаторешка, унахцIено лораяра а физически культура а кхыча учрежденешка, пенсешкеи пособешкеи йохийта ассигнованеш дерригa а 40.685 эзар сом оттайойла.

Статья 5. Нохч-ГIалгIай АССР-а 1961 шерарча Паччахьалкхен бюджете Паччахьалкхен управлене органашка дIайохийта ассигнованеш дерригa а 2.127 эзар сом оттайойла.

Статья 6. Доходаш 27.453 эзар соми расходаш 27.218 эзар соми а долаш чIоагIйойла Нохч-ГIалгIай АССР-а 1961 шерара республикански бюджет.

Статья 7. Доходаши расходаши дерригa а 34.290 эзар сом а долаш оттайойла 1961 шерара районийи городийи бюджеташ, царца:

	(эзараш сомаш)
Ачхой-Мартановски район	938
Веденски район	998
Грозненски район	1.431
Гудермесски район	1.735
Каргалински район	583
Курчалоевски район	623
Надтеречни район	738
Наьсарен район	1.308
Наурски район	1.260
Ножай-Юртовски район	725
Первомайски район	440
Саясановски район	645
Советски район	655
Сунженски район	1.552
Урус-Мартановски район	1.527
Шалински район	1.476
Шелковской район	1.005
гор. Грозный	15.167
гор. МагIалбик	1.484

Статья 8. 1961 шу йистедоалаш юхеюса бюджетни средстваш дерригa а 1.870 эзар сом оттайойла, цунна Нохч-ГIалгIай АССР-а Республикански бюджете гIолла 696 эзар соми районий а городий а бюджеташка укх боарамехи:

	(эзараш сомаш)
Ачхой-Мартановски район	46
Веденски район	49
Грозненски район	71
Гудермесски район	68
Каргалински район	29
Курчалоевски район	31
Надтеречни район	36
Наьсарен район	65
Наурски район	60
Ножай-Юртовски район	35
Первомайски район	20
Саясановски район	32
Советски район	33
Сунженски район	67
Урус-Мартановски район	61
Шалински район	64
Шелковской район	50
гор. Грозный	290
гор. МагIалбик	67

Статья 9. Районийи республикана карайолча городийи 1961 шерарча бюджеташка чуйоагIа отчисленеш:

а) колхозашкара йоагIача подоходни налога, бахача нахагара йоагIача подоходни налога, юрта боахама налога, саг йоалаянза болча маIача нахагареи маьре баханза болча кхалнахагареи йоагIача налога, цхьаь болчеи кIезига дезал болчеи СССР-а гражданашкара йоагIача налога оборота тIара отчисленеш укх боарамех оттайойла:

Районаши городаши	Отчисленей проценташ: колхозашкара йоагIача подоходни налога тIара	бахача нахагара йоагIача подоходни налога тIара	саг йоалаянзеи маьре баханзеи болча нахагара, цхьаь болчеи кIезига дезал болчеи СССР-а гражданашкара йоагIача налога тIара	оборота тIара йоагIача налога тIара
1. Ачхой-Мартановски	—	100	100	100,0
2. Веденски	100	100	100	100,0
3. Грозненски	100	100	100	85,5
4. Гудермесски	100	100	100	77,2
5. Каргалински	70	100	100	77,1
6. Курчалоевски	100	100	100	100,0
7. Надтеречни	—	100	100	100,0
8. Наьсарен	—	100	100	100,0
9. Наурски	40	100	100	69,6
10. Ножай-Юртовски	100	100	100	100,0
11. Первомайски	100	100	100	100,0
12. Саясановски	100	100	100	100,0
13. Советски	100	100	100	100,0
14. Сунженски	50	100	100	33,7
15. Урус-Мартановски	100	100	100	100,0
16. Шалински	—	100	100	100,0
17. Шелковской	70	100	100	10,5
18. гор. Грозный	—	25	20	13,4
19. гор. МагIалбик	100	100	100	100,0

б) кооперацеией общественни организацей боахама органашта тIара йоагIача подоходни налога поступленеш тIара — 100 процент;

в) юрта боахама налога поступленеш тIара — 100 процент;

г) хьун дохода поступленеш тIара —100 процент;

д) 1961 шерарча ахчан-хIамай лотерея поступленеш тIара — 25 процент.

Статья 10. 1961 шера Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабарах йолча Паччахьалкхен плана тIа оттадаьча гIулакхашта финансировани яра, районийи города МагIалбикеи бюджеташта дотаци яра Нохч-ГIалгIай АССР-а республикански бюджета средстваех 1961 шера дерригa а 4.960 эзар сом къостадолда, царца;

	(эзараш сомаш)
Ачхой-Мартановски районе	324
Веденски районе	596
Курчалоевски районе	324
Надтеречни районе	243
Наьсарен районе	665
Ножай-Юртовски районе	483
Первомайски районе	188
Саясановски районе	443
Советски районе	289
Урус-Мартановски районе	770
Шалински районе	548
гор. МагIалбик	87

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1961 шера, 24 январе.

☆☆☆

Нохч-ГIалгIай АССР районни, городской, поселкови, аульни, станични, юрта къахьегамхой депутатий Совета депутат юхаваккхара порядка хьакъехьара Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Депутат юхаваккхара йола бокъо социалистически демократизма керттерча положенеех цаI хилар а, Iадал бокъонца халкъа долга хьахьокхаш хилар а, депутаташ харжархошта хьалхашка бокъонца бехктокхаме хилара бола тешам хилар а лоархIаш, Нохч-ГIалгIай Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето Нохч-ГIалгIай АССР Конституце 109 статьяга хьежжа, **соцам бу:**

Статья 1. Районни, городской, поселкови, аульни, станични, юрта къахьегамхой депутатий Совета депутат ший хоржамий округерча дукхагIа болча харжархоша яьча решенех хьаштдолчча хана юхаваккха йиш йолаш ва, нагахьа санна харжархой шийх бенна тешам цо кхоачашбаьбеце е депутата сий долча цIера тоам боацаш дола гIулакхаш цо даьдале.

Статья 2. Депутат юхаваккхара хьакъехьара дош гIоттаде бокъо я общественни организацейи къахьегамхой обществайи: коммунистически партийни организацей, профессиональни союзий, кооперативни организацей, кагирхой организацей, культурни обществай — цар республикански, областной, городской, районни органашка тIолла, хIаьта иштта болхлойи гIулакхерча наьхеи юкъерча собраней а — предприятешка, цехашка, учрежденешка гIолла, ахархой — юрташка, колхозашка, бригадашка гIолла, совхозий болхлойи гIулакхерча наьхеи — совхозашкеи отделенешкеи гIолла, военни гIулакхашкарча наьха — воински доакъошкеи подразделенешкеи гIолла.

Статья 3. Депутат юхаваккхара хьакъехьа дош гIоттадеш йолча общественни организацеша е къахьегамхой собранеша цу хьакъехьа хоам бу депутатага, из юхаваккхара хьакъехьара дош гIоттадара бахьанаш а дувцаш. Депутата бокъо я юхаваккхара хьакъехьара дош гIоттадеча общественни организацешка е къахьегамхой собранешка ше юхаваккхара хьакъехьара дош гIоттадара бахьан хинна дола гIулакхаш дувцаш багах е йоазонца объясненеш яла.

Статья 4. Депутат юхаваккхара хьакъехьара дош гIоттадеш йолча общественни организацеша а къахьегамхой собранеша а яь решенеш йоагIаш йолча къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитетага дIайохьийт.

Къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитет хьож хьакхаьчача материалашка, хIаьта нагахьа санна депутат юхаваккхара хьакъехьара дош укх Законо яхараш кхоачаш а деш гIоттадаьдале, депутат юхаваккхара хьакъехьа кхадж тасса оттаду.

Статья 5. Районни, городской, поселкови, аульни, станични, юрта къахьегамхой депутатий Совета депутат юхаваккхарах дола дош дувца а дувц къоаста а ду укх Закона 2-ча статья тIа белгалъяьча общественни организацеша предприятешка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка, воински доакъошка гIолла а хIаьта иштта харжархой бахача моттигашка а гулъеча йоагIаш йолча хоржамий округерча харжархой собранешка.

Депутат юхаваккхара хьакъехьарча дешах йола решени тIаэц гуччахьа кхадж а тоссаш.

Статья 6. Нохч-ГIалгIай АССР-ерча хIара гражданина а санна, хIара общественни организацена а бокъо лу къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитето депутат юхаваккхара хьакъехьа кхадж тасса оттадаьчул тIехьагIа Нохч-ГIалгIай АССР Конституце 91 статьяга хьежжа депутат юхаваккхара тIехьа е юхаваккхара духьала цхьаккха новкъа хIама доацаш агитаци е.

Статья 7. Депутат юхаваккхара хьакъехьа кхадж тоссача хана ер Закон кхоачашдар духьа а кхадж тассарах хьахиннарий лоархIамаш дар духьа а йоагIаш йолча хоржамий округе Окружной комисси вIашагIйолл общественни организацейи къахьегамхой депутатийи викалех а иштта къахьегамхой юкъарча собраней викалех а.

Депутат юхаваккхара хьакъехьа тоссаш бола кхадж чакхбаккхара йола Окружной комисси вIашагIйолл комиссе председатель, цун заместитель, секретарь, 2—6 член юкъе а волаш, из чIоагIъю йоагIаш йолча къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитето.

Статья 8. Харжархой собранеша оттадеча протокалашка язъю собрани хинна ха а моттиг а, собране хиннача харжархой дукхал, депутат юхаваккхара тIехьа а из юхаваккхара духьала а масса саго кхадж тессаб.

Харжархой собране оттадаьча протокола кулгаш язду собране президиума беррригача членаша, хIаьта кходи далалехьа депутат юхаваккхара хьакъехьа тоссаш бола кхадж чакхбаккхара йолча Окружной комиссега дIа а лу из.

Статья 9. Харжархой собранеша оттадаьча протоколашка хьежжа депутат юхаваккхара хьакъехьа тоссаш бола кхадж чакхбаккхара йолча Окружной комиссе депутат юхаваккхара тIехьа а из юхаваккхара духьала а ерригача округе тессача кхажа лоархIамаш а дийя, депутат юхаваккхара хьакъехьа тессача кхажах хьахиннар къоастаду.

Депутат юхаваккхара хьакъехьа тессача кхажах хьахиннарий хьакъехьара протокол йоагIаш йолча къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитетага дIалу Окружной комиссе.

Статья 10. Районни, городской, поселкови, аульни, станични, юрта къахьегамхой депутатий Совета депутат юхаваьккхарг лоархI, нагахьа санна цу хоржамий округерча дукхагIа болча харжархоша из юхаваккхар тIехьа кхадж тессабале.

Статья 11. Депутат юхаваккхара хьакъехьа тессача кхажамех хьахиннараш бокъонца уж къоастадаь даьначул тIехьагIа пхи ди далалехьа депутат юхаваккхара хьакъехьа тоссаш дола кхажамаш чакхдахара йолча Окружной комиссе кепа а тохийте арадоах.

Статья 12. Районни, городской, поселкови, аульни, станични, юрта къахьегамхой депутатий Совета депутат юхаваккхара хьакъехьа кхажамаш тоссача хана ер Закон толхадара хьакъехьа еннача жалобашка хьож депутат юхаваккхара хьакъехьа тоссаш дола кхажамаш чакхдахара йола Окружной комисси.

Депутат юхаваккхара хьакъехьа тоссаш бола кхадж чакхбаккхара йолча Окружной комиссе харцахьа болх барах еннача жалобашка хьож йоагIаш йолча къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитет.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1961 шера, 24 январе.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Конституце (Керттерча Закона) 44-чеи 63-чеи статьяшта юкъе хувцамаш дахьарах 1960 шера 14 апреле арадаьккха Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ чIоагIдарах дола Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

«Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совете чуйоагIаш автомобильни транспортеи шоссейни наькъийи Управлени а Нохч-ГIалгIай АССР-а къахьегама депутатий районни Советий исполнительни комитетий автомобильни транспортеи шоссейни наькъийи отделаш а яхкарах» дола 1960 шера 14 апрелера Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета Президиума Указ чIоагIдолда.

Цунга хьежжа, хIаьта иштта хьалхагIа Нохч-ГIалгIай АССР-а паччахьалкхен Управлене органий система эргаяккхарца дувзаденна Нохч-ГIалгIай АССР-а Конституце (Керттерча Закона) 44-чеи 63-чеи статьяшта юкъе хувцамаш хьолда, уж статьяш укх тайпара а оттаеш:

Статья 44. Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совето Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совет вIашагIтох ераш юкъе а боагIаш:

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета Председатель;

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета Председатела заместителаш;

Нохч-ГIалгIай АССР-а министраш:

чурча гIулакхий;

унахцIено лораяра;

коммунальни боахама;

культура;

моттигерча промышленноста:

кхачан товарий промышленноста;

просвещене;

юрта боахама;

социальни Iалашвара;

торговле;

финансай министраш;

Нохч-ГIалгIай АССР-а Паччахьалкхен плановой комиссе Председатель;

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советерча паччахьалкхе юхерамах лораяра Комитета Председатель;

ейгача промышленноста;

гIишлой материалаш еча промышленноста;

автомобильни наькъаш дахкареи царна ремонт яреи управленей начальникаш.

63-ча статьяна юкъерча «социальни Iалашвара» яхача дешашта тIехьара «автомобильни транспортеи шоссейни наькъийи» яха дешаш дIа а даьха, «автомобильни наькъаш дахкареи царна ремонт яреи» яха дешаш тIатохалда.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1961 шера, 24 январе.

Нохч-ГIалгIай АССР Конституце (Керттерча Закона) 85 статьяна юкъе хувцамаш дахьара хьакъехьара Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

«Беррига болхлой а гIулакхера нах а ворхIи ялхи сахьата балха денга боахилга 1960-ча шера чакхдаккхара хьакъехьа» 1960 шера 7 мая СССР Закон тIаэцарца дувзаденна а РСФСР Лакхехьарча Совета Конституце (Керттерча Закона) 123 статьяга хьежжа а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу Нохч-ГIалгIай АССР Конституце (Керттерча Закона) 85 статьяна юкъе хувцамаш дахьа, из статья укх тайпара а оттаеш:

«**Статья 85.** Нохч-ГIалгIай АССР гражданий салаIа бокъо я.

СалаIара бокъо Iалашъю болхлоштеи гIулакхерча нахаи ворхI сахьата балха ди оттадарца а халача хьалашка балхаш деча дукхача профессешта ялх сахьатага кхоачаши къаьстта хала балха хьалаш долча цехашка диъ сахьатага кхоачаши балха ди лоацдарца а; долчча бесса шоай алапеш а хургдолаш болхлоштеи гIулакхерча нахаи хIара шера отпускаш тела оттаярца; къахьегамхошта гIулакх дара дукхa санатореш, дом отдыхаш, клубаш хилийтарца».

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь **М. КОМАРОВ.**

г. Грозный,
1961 шера, 24 январе.

Конго турпал мукъавалийта веза!

БЕРЛИН. Мукъача немецки профсоюзий объединене правлене Кагирхой Комитето телеграмма яхьийтай ООН генеральни секретарага Хаммаршельдага, империалистически Iуша Мобутуси Чомбеси леладеча гIулакхаша шоаш эгIазбига хилар хоийташ. 1.400 эзар волча ГДР профсоюзий къонача члений цIерах Комитето дIадех кхы хье ца болийташ Конго премьер-министр Патрис Лумумбеи законах йолча конголезски правительства членаши хьахецилга.

АККРА. Ганай кхыча мехкашцарча гIулакхий Министерства кепа тохийта араяьккхача заявлене тIа белгалду, законах волча Конго премьер-министра Патрис Лумумбана деш дола низаш Ганай правительства чIоагIа харцахьа лоархIаш хилар а цхьаккха законах доаца Касавубуси, Мобутуси, Чомбеси леладу тIулакхаш Конгорча ООН эскарий командоване могийташ хилар а.

Ганай правительства ООН тIахьех кхы хье ца волийташ Лумумба хьахецара а конголезски парламент гулъяра а. (ТАСС).

Хаммаршельд кIалхара вала гIерт

НЬЮ-ЙОРК, 25 январь. (ТАСС). ВIашагIкхийттача Къамий Организаце Секретариата селхан арадаьккхад «Конго Малхбоалерча провинце кулгалхошка» Хаммаршельда дахьийта массехк письмо. Царех республика законах йоагIа правительство лерхI Хаммаршельда, хIаьта колонизатораша оттабаьча Касавубухи Чомбехи уж болча моттигашка хьежжа «Конго президенти» «Катанга президенти» оал цо.

19 январе ше Касавубуга яздьча письмо тIа ООН-а генеральни секретара дувц Тисвилерча набахтара Лумумба Катангерча набахта дIавигар «цIенхаштта новкъадалар», «Лумумба юхавоалавергволаш» «чехка гIулакхаш дIадоладара» тIа а хьех цо.

ТIеххьарча дийнахьа Касавубуга дахьийтача письмо тIа Хаммаршельда йоах, ООН-а членаш долча мехкий викалех латтача, генеральни секретарь волча йиллача, Конго гIулакхий совещательни комитета членашта хетачох республике машар а барт а бе, аьнна ООН-о Конго яйтача машар бара комиссе гIулакхаш толамца чакхдахара духьале ю Лумумба чуволларо.

ООН-а салташта а гуш Элизабетвила аэропорте законах йолча правительства премьер-министра оакхарий хьисапе къиза йийттачул тIехьагIа, ше Чомбега яздьча письмо тIа Хаммаршельда йоах, со теш «Лумумбаца къахетамеи нийсхо йолаши хургхиларах».

Хаммаршельда хьоадац Конгорча гIулакхашта тIемца юкъелелхилга Бельге шердари Катанге «кхыча мехкий легион» вIашагIтохари. Бельге эпсараш Чомбе жандармереней Мобуту арменеи юкъекхачара, хетаргахь, ванне а духьал вац ООН-а генеральни секретарь. Цхьабакъда, Хаммаршельд духьал ва Малхбоалерча провинцереи Киву яхача провинцереи специалисташ цIабехаш, цу провинцей боахам бохабе дагахьа Бельге оттаяь план чакх ца ялийта законах йола правительство гIортара. Лумумба-Гизенге правительствах ше оалача Малхбоалерча провинце кулгалхошка дахьийтача шин письмо тIа Хаммаршельда дIадех Конго цу дакъ тIа кхыча мехкий нах дIа-юха ахара увттаду доазув дIадаккхар.

Чомбена новкъостал де ваха сиха ва французски каратель

ЛОНДОН, 27 январь. (ТАСС). «Дейли экспресс» яхача газета парижски корреспонденто хоам бу, вовзаш вола каратель, французски парашютни эскарий полковник Роже Тренкье Чомбеца переговораш е Катанге а вахав, хIаьта Чомбес катангски эскареи полицеи командующелла гIо а аьннад цунга, яхаш.

Корреспонденто дагадохийт, Алжирерча Iарбий кварталашка баха нах «машар тIа боалабаьр» Тренкье парашютистий полк хинна хилар а цун парашютисташ, «шоаш лийцача алжирцашка къамаьл дайта тIертаги чIоагIа низаш дара» Франце а Англе а «бехке беш хилар а».

Кепайоазоно деча тешалах, из бехк бераща Тренкьес жоп тийннад «Шоай безам бале сох фашист а яха, цхьабакъда, бусалба наьха кварталашка баха нах лацувгIаргдолаш, атта доал це йиш хургйолаш, лакхера денз лохе кхаччалца вIаштIехьахургболаш бе беза вай», яхаш.

Полковникаца цхьана, йоах «дIахо корреспонденто, 12 помошник» вахав — берригаш а французски эскарцара ба уж.

ТIема Министерства Париже хьахкайкадаьд: «Полковник Тренкье массехк дийнахьа отпуске вахав. Тхона хов из Катанге вахалга. Тхогара мукъа бийхар цо, хIаьта цунна из бала а белар».

Сальвадорера гIулакхаш

НЬЮ-ЙОРК, 26 январь. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресса корреспонденто Гватемалера беча хоамах, хьалхагIа доал деш хиннача Сальвадора хунтена тешаме долаш диса эскараш правительственни дворецa духхьаларча тIема чIоагIалон чу чIоагIденнад. Къаьнара тIема-граждански хунта хьаллоацаш демонстраци яй студенташа.

Кердача хунто демократически деятелаш лувцаш чу а бехк, мехка тIема хьал этта хилар дIа а хьийнад.

СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий Министерства хоам

СССР правительстванеи США правительстванеи юкъе вIаши датаболаш къамаьлаш хинначул тIехьагIа Советски Правительства, Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъерча гIулакхашка кердача этапа юхь йолае цIена уйла а йолаш, американски ши летчик — «РБ-47» яхача США фецарча тIема низий самолета экипажа членаш Ф. Олмстеди Д. Маккоуни мукъа хецара гIулакха американски оагIонна ловш дараш хьаллаца а лаьрхIа, СССР Лакхехьарча Совета Президиумата дехар даьд уж летчикаш уголовни бехктокхамах мукъабахара хьакъехьа. СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам баьб Ф. Олмстеди Д. Маккоуни мукъавалийтара а уж американски IаьдалгА дIабалара а хьакъехьа.

Советски правительствага хоам баьбар, Советски Союза фецара доазош телхаде американски самолеташта мукъа ца луш США президента приказ денна хиларах.

США правительства цу тайппара хьакхайкадаьд Ф. Олмстеди Д. Маккоуни мукъавалийтара хьакъехьа Советски правительства яьча решене советско-американски гIулакхаш тоадарга бодача наькъа тIа латта цIенхаштара духьале дIайоаккхаш хилар.

Дунен тIа эггара хьалха Москверча «Красный пролетарий» яхача станкостроительни заводе станокаш еча процессашта комплексни механизаци яра гIулакхаш дувцаш да. Предприятера цехаш кердача оборудованеца кийчъеш латт. Масала, цхьоалагIча механически цехе шестернеш кийчъяра йола автоматически лини болх бе йолаялийтай. Цу гIулакха торо хилийтай шестернеш кхозза дукхагIа арахецийта. Дукха ха йоацаш цу цехе шлицеви валикаш кийчъеш йола цхьаькха а автоматически лини вIашагIъеллай. Цхьатарро цхьайтта операци еча цу лине тIа кхоъ наладчик мара вац болх беш.

Сурта тIа: цхьоалагIча механически цехера шлицеви валикаш кийчъеш йола керда автоматически лини. Хьалхашкарвар наладчик А. И. Веденичев.

В. Соболева сурт.

ТАСС фотохроника.

СЕРДАЛО
4-гIа оагI. 29 январь, 1961 шу.

Кеннеде пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 26 январь. (ТАСС). Президента Кеннеде селхан ший хьалхарча пресс-конференце аьннад «РБ-47» яхача самолета ши летчик Советски Союзо мукъавалийтав. ВIашагIкхийттача Штаташа цунах лерхI советски американски гIулакхашта юкъера цIенхаштара духьаленаш дIайоахаргйола гIулакх, яьлар цо дIахо.

Кеннеде цул совгIа аьлар, март бутт йистебаллалца ядерни тохкамаш дар соцадарах йола переговораш тIехьаяха аьннад ВIашагIкхийттача Штаташа. Уж переговораш бокхха лоархIам болаш а я, цудухьа царна кийчъялара ВIашагIкхийттача Штаташта дукхатIа ха а еза.

Американски шпионски самолеташ советски территоре тIа яхарах лаьца шийта даьча хаттара жоп луш, Кеннеде аьлар, американски самолеташ Советски Союза тIа ухилга соца а даьд, «уж кхы гIоргйоацаш» приказ а деннад ше.

Кеннеде дIахо аьлар, ВIашагIкхийттача Штатий правительства соцам баьб Конго моцал йолча наха дикка дукхагIа новкъостал де, аьнна. Цо аьлар, шоашка йолча кхачан продуктех хьажкIаш, дуга, йокъаяь шура, кхыйола продукташ, хIаьта иштта дIаде фу а дIахьийта лерхI ВIашагIкхийттача Штаташа. Цу гIулакха тIехь ВIашагIкхийтта Штаташ ВIашагIкхийттача Къамий Организаеца барта йолаш хургья, аьлар цо.

Кеннеде пресс-конференци йийцар американски керттерча радиои телевизионни ерригача станцешка гIолла.

Политпросвещене болхлой семинар

ССКП Нохч-ГIалгIай обкомои Грозненски горкомои политически просвещене ЦIагIа республикански семинар йир парте райкомий политически просвещене кабинетий заведующешца.

Семинаре хиннараша ладийгIар ССКП обкома юрта боахама отдела заведующе нов. Ф. И. Юрченкос яьча «ССКП ЦК 1961-ча шера хинна январски Пленум — мехка юрта боахам дIахо а лакхбара йола йоккха программа я» яхача докладата. Цул совгIа цар шоайла цIа-хьа довзийтар, дунен тIарча коммунистически болхлойи партей викалий Москве хинача Совещане документашта шоаш пропаганда мишта ю. Совещане цу исторически документаш тIара цхьаццадола теоретически дешаш доашхаш йолча консультацега а ладийгIар цар. Грознерча Ленински районе лекционни ди мишта чакхдоаккх довзийташ а къахьегамхой депутатий моттигашкара Советаш харжара кампани йолча хана беча агитационно-массови балха декхараш дувцаш а докладаш хилар семинаре.

Агитатораш болх беш ба

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советий хоржамашка дика кийчо еш латт Ассиновски консервни заводе. Цига дакъа лоацаш 50 агитатор ва. Агитколлектива кулгалдеш ва Лазарев Виктор.

Укх деношка семинар хиннай агитаторашца. Хоржамаш мишта хургда дийцар царна, хIаьта итт-итт цIа а делар агитатораша болх бе.

ДукхагIа болча агитатораша цIеношка чу а ухаш беседаш ю харжархошца. Харжархошта чIоагIа дукха беза агитатораш - коммунисташ Колесников Павел, Барышников Иван, комсомольцаш Золотова Люба, Никонова Анна, Леснова Зина. ССКП ЦК январски Пленума материалехи къахьегамхой депутатий моттигерча Советий хоржамехи лаьца массехказа беседаш яьй цар хIанзале.

Боккхача безамца ладийгIар харжархоша агитатора Рамазанов Камила яьча беседага. Цо царна йийцар вай мехка ССКП XXII съезда сийна йоаржаяь социалистически яхь, консервни завода болхлоша тIаийца социалистически декхараш.

Ше беседа яь йистевоалаш агитатора берригаш харжархой тIахьийхар семилетка кхоалагIча шера план толамца кхоачашъяра мамогга къахьега.

ХIанз харжархой списка увттаеш ба агитатораш.

Г. ИСАЕВ.

Хоржамашка кийчлуш ба

Кастта къахьегамхой депутатий моттигерча Советий хоржамаш кургхилар дувцаш Грознерча Ленински района дуккхача первични партийни организацеша хIара квартале бахача наха юкъе политически болх дIаболабаьб. Масала, мехкдаьтта института, чурча гIулакхий министерства, № 14 йолча школа, кога гIирс хьабеча тоабеча а фабрика агитатораша шоай кварталашка СССР Лакхехьарча Совета VI сессе итогаш ювц, ССКП ЦК январски Пленумо баьча балха хьакъехьара беседаш яьй.

ХIанз районе чакхцаьннад районни городийи Советашка хоржамаш дара хоржамий участкаши округаши кийчъяра балхаш. Ерригаш а 43 хоржамий участок вIашагIтехай цига. Харжархошта юкъе массово-политически болх лелабара хIара участке агитпункташ вIашагIъеххай ССКП Ленински райкомо.

Ленински парте райкомо харжа а хержа бюро чIоагIбаьб агитпунктай заведующеш. Уж ба партийно-боахамерча активацара дикагIа опыт йолаш бола коммунисташ. Масала, Вторчерметерча нов. Велыховецке из болх 15—20 шера баьб. Дуккхача шерий опыт йолаш ва МВД-ера нов. Мосиенко, хлебокомбинатера — Лантов, трамвайни трестера — Берман, Грознерча сомий баьца даарий совхозера — Блошкин, иштта кхыбараш а.

ХIара агитпункте вIашагIъехк агитколлективаш.

Укх шера 25-ча январе агитпунктай заведующей семинар хиннай ССКП Ленински райкоме. Цига хоржамаш дика чакхдоахаргдолаш агитпункташ кийчъяра долча декхарий хьакъехьара доклад йир района пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Бабаджанова.

Агитпункташка бе беза массово-политически болх бувцаш нов. Бабаджанова белгалдаьккхар коммунистически болхлойи партей викалий Московски Совещане документаш ССКП ЦК январски Пленумо балха итогаш, СССР конституце чулоацам, къаьстта СССР бахача гражданий бокъонехи декхарехи йола разделаш, моттигерча Советашка харжара положенеш харжархошта дIайовзийта езилга. Хержа беза кандидаташ чIоагIбаь баьнначул тIехьагIа цар биографи, дIайовзийта еза харжархошта.

И. МАЙОРОВ.

Болх бешехьа а деш цар

Шелковской станицерча сайрийна дешача школе дешаш 145 саг ва. Уж ба Кирова, Ленина цIерахча колхозий къахьегамхой, «Теркумводстрой» строительно-монтажни контора болхлой, межколхозни ремонтни мастерске слесараш, токараш, иштта кхыча предприятей болхлой. КагIий нах а боккхий бараш а ба царна юкъе.

Цу школе дешаш ва Кирова цIерахча колхозера Алхазуров Исмейла. Итт шу хьалха ворхI класс яьккхаяр цо. Цу хана деша кхы вIаштIехьадоацаш трактористал балха вахавар из. ХIанз цо шийна хьалхашка оттадаь декхар итт класс чакхйоаккхилга да.

Дешара эггара хьалхарча деношка Iурра денз сарралца хьажкIаш чуэцаш хулар из, хIаьта сайрийна ше кIаьдвеннавале а деша водар. Алхазуров Исмейлас дешара хьалхара ах шу дика чакхдаьккхад.

8-ча классе деша багIа межколхозни мастерске слесараш Хазбулатов Идриси, вежарий ЕмановгIар Василийи Павели сайрийна дика дешаш хьабаьхкаб укх дешара шера.

— ВорхI шу хьалха бархI класс йистеяьккхаяр аз, — йоах Камышитови завода электрика, 9-ча класса дешархочо Бетирсултанов Амирсултана. Цхьабакъда, дIахо деша безам боацаш цхьаккха ди даьккхадац аз. Шин шера итт класс йисте а яьккха, дIахо деша лерхI аз.

Безам хуле чакхдоаккхаргда лаьрхIар. Из дика ховш да. ДIадахача кхаь шера 75 саго зрелоста аттестаташ хьаийцад. Царех цхьабараш болх беш, вожаш лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка дешаш ба. Масала, Ленина цIерахча колхозера Токарев Алексей Харьковски медицински институте дешаш ва.

Укх шера цхьайттлагIча классе деша яхай Сталина цIерахча артела швея-мотористка Дедюк Тамара. Дика дешаш хьайоагIа из.

Цу станицерча школе деша багIа беррига дешархой чIоагIа цешаш, шоай кхетам лакхбеш ба дикагIа экзаменаш дIаялара.

В. ШЕВЧЕНКО.

Медсестра Киселева Наталья

Дуккхача хана денз медсестралла болх беш хьайоагIа Киселева Наталья. Дика йовз из Шалински районни больницерча болхлошта. Цу больнице массехк шера медсестралла болх баьб Киселевас.

ХIанз республикански инвалидий госпитале болх беш я из. Цамогаш болча наха йисте бIаргаго йиш я Киселева массайолча хана. Цар самукъа доаккхаш къамаьлаш ду, хIаьта царна мел эшачоа чIоагIа терко тIа а яхийте гIулакх ду. Цудухьа, массаволча унахочоа чIоагIа дукха еза из.

С. ВОРОНИН.

Кхалнаха хетаяь

Нохч-ГIалгIай АССР культура Министерства методически кабинето вIашагIъеллай вай республикерча кхалнаха хетаяь йола фотовыставка. В. И. Ленина дешаща, Конституце тIара кхалнаьха бокъо ювцаш йолча текстащца хьаеллалу выставка.

Фотовыставка кьагойт республикера къахьегама толамашца белгалбаьнна, хьалхле лелаеш бола кхалнах. Уж ба доярка ш Барахоева Ленка, Авилова Ефросинья, Урус-Мартановски районерча Рошни-чу яхача юрта Совета председатель Музаева Соацат, Социалистически Къахьегама Турпал йола установка начальник Летковская Таисия, гIоръяьнна агроном Пензурова Анна, коа тIара оалхазараш леладу Олонина Надежда, поэтесса Ахматова Раиса, артистка Айдамирова Марьям, иштта кхы а. Фотовыставка яхьийтай республика юрташкарча культпросветучреждешка.

А. МАГОМАДОВ.

Iалашде бахархой хьашташ

Ши-кхо шу хьалха Йоккхача Ачалкхерча бахархой цIеношка электричество яр, цхьаццадолча цIеношка газ а радио а яр. Шортта наха эша товараш чу а долаш цаI «Сунжанефта» ОРС-еи цаI РайПО-и шиъ тика яр. Ший хан-ханнахьа нах дIа-юха кхувлаш автобусаш хулар. ХьалхагIа иштта дар. Цхьабакъда, хIанз из дерригa а гIа мо хет.

Электричествои радиои дукхагIа долча цIеношкара дIаьннай, газ дIакъайлай, райПО тика чу дукхагIа йолча хана къахьегамхошта эшаш дола товараш хилац хьаэца. Уж товараш дикагIа нийслора «Сунжанефта» ОРС-а № 9 йолча тика чу, цхьабакъда, тика чуйола цIа во хиларах цу чура хIамаш талх, яхаш, Грознерча УРС-а начальника нов. Смирнова хьалха а даьккха, из тика дIакъовла соцадаьд «Сунжанефта» ОРС-а начальника нов. Ковалева. Из дIакъовле Iалаьмате боккха хьовзам баргба цох Йоккхача Ачалкхе бахача наха.

Эггара дезагIа дола гIулакх из а лоархIаш, советски наьха хьал-торо тоаяра, цар культурни хьашташ Iалашцара Коммунистически партии Советски правительствои даиман йоакхо еш йолча хана, уж гIулакхаш тIехь-тIехьа телхаш латт Йоккхача Ачалкхе.

Шин-АргIерча совхоза цхьоалагIча отделене а, «Сунжанефта» управлене а, юртарча юкъерча школе а, иштта кхычахьа а балхаш деш дукха нах ба Йоккхача Ачалкхе. ТIехь-тIехьа талхаш латт цар хьашташ Iалашцара оарцагIъяла еза юрта Совет а, Шин-АргIерча совхоза дирекци а, МагIалбика горисполком а.

Б. АЛИБЕКОВ.

Лектора ди

Укх деношка ССКП Ножай-Юртовски райкоме лектора ди хиннад. Района беча лекционни балхахи дIахо йодача хана из болх тоабарахи лаьца доклад йир гулбеннараштa ССКП РК политически просвещене кабинета заведующе нов. У. Заурбекова.

Докладчикеи къамаьл деш хиннарашеи бийцар хIанзарча хьалашка партийни пропаганда декхараш дувца ССКП ЦК соцам хинначул тIехьагIа районе политически Iилмаи кхетам боаржабара общества районни отделене бу болх. Общества районни отделене дакъа лоацаш 76 член ва, хIаьта юрта цхьа отделени а йиллай.

ДикагIа вIаштIехьбаьккхаб лекцеш ешара болх а, хIаьта лекцей чулоацамаш а дикагIа да. Районе дукха лекцеш йийшай юрта боахама, медицински, педагогически, иштта кхыча темаех лаьца, хIаьта ешаш йола лекцеш района боахама-политически декхарашца ювзаенна хул. Райбольница лора нов. Шестаковас ше лекци ешаш белгалдаьккхар дына духьала ю лекцеш кIезига ешилга.

ССКП РК секретара В. В. Смирнова дийцар районни обществаи ССКП РК лекционни группаи лекционни болх дикагIа вIаштIехьбаккха безилга, хIаьта ССКП XXII съезда сийна тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара беррига къахьегамхой оарцагIбаха безилга. Лектораше докладчикашеи дукхагIа дIайовзийта еза дикагIа болча хьайбаш леладерий балха говзал.

Цу дийнахьа гулбеннараша хержар политически Iилмаи кхетам боаржабара общества районни отделене керда членаш.

ДикагIа болча лектораштa Российски обществаи парте районни комитетеи сийлен грамоташ елар.

В. МАГОМГАЗИЕВ.

Спортсменаш яхье баргба

Дикка лоархIам болаш гIулакх да спорт. Цудухьа вай республикерча эзараш кагирхоша дакъа лоац спорта тайп-тайпарча доакъоех: футболах, волейболах, баскетболах ловзарах, кIалтохаргах латарах, боксах, легкии тяжелии атлетике, иштта кхычох. Укх гаргтарча хана тайп-тайпара спортивни мероприятеш чакхйоахаргья вай республике. Грознерча спортивни залашка 28-ча январе денз дIадоладеннад баскетболах ловзарах республике хьалхара моттиг яккхара дола ловзараш. Февраль бетта Грозне ловзаргья «А» классе чуйоагIаш йола Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара къовсам лоаттабеш йола волейбольни командаш. Иштта, 4-ча февралe ловзаргья Грозный (Спартак) — Ленинград (Спартак), 15-ча февралe — Грозный (Спартак) — Баку (СКИФ), 18-ча февралe Грозный (Спартак) — Тбилиси (Буревестник). Кхы а тайп-тайпарча доакъоех хьалхара моттиг яккхара къовсам лоаттабергба республикерча спортсменаша укх гаргтарча хана (февраль—март). Иштта, уж яхье баргба кIалтохаргах латара, нийсагIа топ кхоссара, шашкехи шахматехи ловзара.

Цу дерригача гIулакхаша торо хулийт унахцIена болаш кагирхой хьалкхебе, царна юкъера дог-безам чIоагIде.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

30-ча январе: 6.35 — «Дунен тIа социалистически система дегIаяра керда этап» — передача (нохчий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 7.45 — «Коммунальни боахама министр Дегай тха микрофона хьалхашка» — передача (эрсий меттала); 8.15 — «Советски общеcтве саг йоалаяри дезали» — беседа (нохчий меттала); 8.30 — концерт; 8.45 — «Атеиста долча новкъостала»—корреспонденци; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — промышленноста болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Грознерча нефтяной института 40 шу» — очерк (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Семилетка кхоачашъярах лаьца письмош»—передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

31-ча январе: 6.35 — «Царех лаьца дийцар Хрущева» — передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — концерт; 8.45 — юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «Коммунистически къахьегама бригадай мугIарч совдувлаш латт» — передача гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Цар доттагIал да книжкаца» — кагирхошта передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — кагирхошта передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

1-ча февралe: 6.35—«Хьайбаш леладархой керттера декхараш»—беседа (нохчий меттала); 6.50—хоамаши передачай программеи; 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — концерт; 8.45 — «Венгерски республика 15 шу» — беседа (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — мехкдаьтта а химически а промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Тха микрофона хьалхашка...» — передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

2-ча февралe: 6.35 — «Тахан шурий-товарни ферме» — передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — концерт; 8.45 — «Сердало» газета обзор; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — кагирхошта передача (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.00 — машиннаькъахошта передача (эрсий меттала); 18.15 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.30—концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Эзараш кубометр газ кхояьй

Дуккхача шерашкахь буровикашеи геологашеи тIабийрзза баьча балхо хIара денна бIаьш тоннаш мехкдаьтта а итташ эзараш кубометраш газ а телаш йола керда мелови скважинаш болх бе йолаялийтай Тирка дукъагIа ядача аренашка. Хаян-Корта яхар разведочни район я. «Старогрознефта» промыслашта иттех километр гаьна я из. Цхьа ха яллалца, аьнна, яхкача йоккхий йоацача трубопроводашка гIолла мехкдаьттаца цхьана газ а Хаян-Кортера дIаухийтилга вIаштIехьдацар. Мехкдаьтта хаддалза хьачуухар къаьнача района промысла № 1 йолча резервуаре, цхьабакъда, газ, шоашта из новкъа доллашехь а, йоага ца йича балацар промысловикаш. Тирка дукъагIа яга йолаелар факелаш.

Газопроводаш яхкарга а ца хьежадеш, газ кIезигагIа йоврйола гIулакх а мишта дергдар, хIаьта мамогга дукхагIа факелаш йоа а мишта ергьяр — из дош шоашта хьалхашка оттадир «Старогрознефтерча» мехкдаьттахошеи «Грознефтегаза» управленерча газовикашеи.

I промысла территорена гаьна йоаццаш Шин-АргIа-Юкъе йоала хIанзарчоа бизза болх беш йоаца Алхазово — Грозный яха магистральни газопровод. Кхо километр гаргга дIоахал а долаш зIамига газопровод юлле «Старогрознефтера» газ Грознерчох дIатохалургья, аьлар, «Грознефтегаза» болхлошеи инженерашеи. ХIаьта промысловикаша а шоай аргIанна вIаштIехьдаьккхар Хаян-Корта № 8 йолча скважинера мехкдаьтта а газ а цхьана дIадохийтилга. 3-и 4-и дюйма сомал а долаш йиллача шин нефтепроводах мехкдаьтта а газ а цхьана дIадода I промысла 93-ча участке кхаччалца. Цига мехкдаьттеи гази къоастадеш йола установка оттаяьй. ЙоагIе мегаргйолча екъагIа йолча газа 100—110 эзар кубометр кердача перемычках Алхазово — Грозный яхача газопроводе а яхийте, дIахо городерча газ дIаекъаш йолча моттиге дIайохийт.

Дуккхача маьхера химически хIамаш йоахкача газа 20 эзар кубометр газобензинови заводе дIайохийт, цига цох хьайоаккх химически промышленноста чIоагIа эшаш йола бедал — газови бензин.

Цу тайппара, № 8 йолча скважинера йоаккхача ерригача газах, вIалла а зехьа ца йоаеш, пайда эц. Бийсан хана Хаян-Корта гонахье сийрдайоахаш хинна эггара йоккхагIа йола факел йоаьй. 130 эзар кубометр «сийна» доагам кхоадаьд. Цхьабакъда, из хьалхара юхьиг мара яц. Семилетка кхоалагIча шера план хана хьалха кхоачашъяра патриотически тIахьехам баь бола Старогрозненски промысловикаш тIабийрзза къахьегаш ба газ зехьа ца яйтара, хьалуш пайда а боацаш йоага факелаш йоаяра.

Р. ТУРЛОВ,
инженер.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«Городал арахьа».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Городал арахьа».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2. Берий сеанс — **«ЦIе шайтIалгаш».**
Долалу: 9, 11.
«Дув къаьрбаьр».
Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс **«Сашко».** — Долалу: 9.15, 11.15.
«Дув къаьрбаьр».
Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.
30-ча январе денз ерригача залашка цхьан сеансе ши сери **«Граф Монте-Кристо».**

«Родина» яхача кинотеатре.
Мультипликационни фильмай сборник.—Долалу: 9.
«Городал арахьа».—Долалу: 10.45, 2.25, 4.10, 6, 7.45.
«Бирса ди».
Долалу: 12.30, 9.30.
30-ча январе денз **«Граф Монте-Кристо»** цхьан сеансе ши сери.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.
1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02017. Заказ № 725.